

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ Η ΘΕΣΠΙΣΗ ΓΑΜΟΥ ΜΕΤΑΞΥ ΑΤΟΜΩΝ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΦΥΛΟΥ¹

Μητροπολίτης Μεσογαίας & Λαυρεωτικῆς Νικόλαος

Θέλω πολὺ νὰ Σᾶς εὐχαριστήσω, Μακαριώτατε, γιὰ τὴν τιμὴ καὶ τὴν ἐμπιστοσύνη νὰ παρουσιάσω ἐνώπιον τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν ἀδελφῶν, ποὺ συγκροτοῦν τὸ ίερὸ σῶμα τῆς Ιεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μάλιστα μέσα στὴν ἴδιαιτέρως φορτισμένη ἀτμόσφαιρα τῶν ἡμερῶν, κάποιες σκέψεις γύρω ἀπὸ τὸ πολυσυζητημένο θέμα τῆς προαγγελθείσης ψήφισης τοῦ νόμου, ποὺ γιὰ πρώτη φορὰ θεσπίζει γάμο μεταξὺ ἀτόμων τοῦ ἰδίου φύλου στὴ χώρα μας. Νὰ ἔχω τὴν εὐχή Σας.

Θεωρῶ πὼς δὲν ὑπάρχουν πολλὰ περιθώρια νὰ πῶ πράγματα ποὺ μέχρι σήμερα δὲν ἀκούσθηκαν. Τὸ ὑπ' ἀριθ., 6315/286/18.12.2023 Ἐγκύριο Σημείωμα τῆς Ιερᾶς Συνόδου «Περὶ τῶν θέσεων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος διὰ τὸν γάμον καὶ τὴν νίοθεσίαν ὑπὸ ὁμοφύλων ζευγαριῶν», ἡ Ἀνακοίνωση τῆς Ιερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κρήτης, τοποθετήσεις πλειάδος ἀδελφῶν ἀρχιερέων εἴτε μέσω Ἐγκυκλίων, δηλώσεων καὶ δημοσιεύσεων εἴτε καὶ μέσω συνεντεύξεων, ὅπως καὶ παρεμβάσεις ἐγκρίτων νομικῶν, πιστεύω πὼς ἔχουν ἐξαντλήσει τὸ θέμα. Εἶναι γνωστὴ σὲ ὅλους ἡ θέση τῆς Ἐκκλησίας.

Παρὰ ταῦτα θὰ προσπαθήσω νὰ κάνω μία σύνοψη τῶν παραπάνω, μία ἐκτίμηση τῆς ὅλης καταστάσεως καὶ τοῦ σχετικοῦ προβληματισμοῦ ἀπὸ βιοηθικῆς, ἐπιστημονικῆς, κοινωνικο-ψυχολογικῆς καὶ πολιτικῆς πλευρᾶς, χωρὶς νὰ ἐπαναλάβω γνωστὲς σὲ ὅλους μας θεολογικὲς ἀναλύσεις, ἀφήνοντας δὲ γιὰ τὴ συζήτηση τὶς προτάσεις γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση τῆς ὅλης καταστάσεως ἀπὸ πλευρᾶς τῆς Ἐκκλησίας μας.

Η ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

¹ Όμιλία στὴν Ἐκτακτη Σύνοδο τῆς Ιεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, 23 Ιανουαρίου 2024.

Οι συζητήσεις περὶ τοῦ φύλου ὅλο καὶ περισσότερο ἐμφανίζονται στὴν καθημερινότητα, μὲ ἔναν πρωτοφανῆ στὴν ἴστορία τοῦ ἀνθρώπου τρόπο. Ὅροι καινοφανεῖς, ὅπως ἐπιλογὴ φύλου, ἐπαναπροσδιορισμός, προσανατολισμός, ζευστότητα καὶ ταυτότητα τοῦ φύλου, ἀλλὰ καὶ συναφῆ, ὅπως ἔμφυλες ταυτότητες, διαφυλικότητα, διεμφυλικότητα, ὁμοφοβικότητα, μὲ ἀνάλογα παράγωγά τους², παρουσιάζονται στὰ δημοσιεύματα, στὶς συζητήσεις, στὶς πολιτικὲς ἀντιπαραθέσεις, καὶ ὅχι μόνον σὲ θεωρητικὸ ἐπίπεδο ἀλλὰ καὶ σὲ πρακτικό. Ὄλη αὐτὴ ἡ θεματολογία δὲν ἀφορᾶ κάποια μεμονωμένα ἄτομα ἢ ἐλάχιστες οἰκογένειες οὕτε βρίσκεται στὸ περιθώριο τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, ἀλλὰ ἐγείρει δικαιώματα, προξενεῖ κοινωνικὲς διεκδικήσεις καὶ πολιτικὲς ἀντιπαραθέσεις, ἔχει γεννήσει κινήματα μὲ ὀπαδοὺς καὶ ἀντιπάλους, ἐπηρεάζει βαθειὰ τὶς ἀνθρώπινες σχέσεις καὶ τὴ νομικὴ σκέψη, διαμορφώνει νέες ἡθικὲς ἀντιλήψεις σὲ παγκόσμια κλίμακα, ἀλλάζει τὴν κοινωνία καὶ ἐπηρεάζει καίρια τὴ σχέση τοῦ κόσμου μὲ τὴν Ἐκκλησία.

Ἐτσι, τὰ τελευταῖα μόλις χρόνια, στὶς μεγάλες πόλεις τοῦ κόσμου, ὁργανώνονται πορείες καὶ ἐκδηλώσεις, ποὺ ὀνομάζονται καὶ «παρελάσεις ὑπερηφανείας», οἱ ὅποιες μὲ πρόφαση τὴ διεκδίκηση ἀναγνώρισης καὶ δικαιωμάτων, ποὺ ἡδη ἔχουν πετύχει σὲ μεγάλο βαθμό, στὴν οὐσίᾳ προβάλλουν προκλητικὰ ἀντιλήψεις, μάλιστα μὲ στήριξη ἐπιφανῶν ἐκπροσώπων τοῦ πολιτικοῦ κόσμου, πρωθυπουργῶν, προέδρων κρατῶν, ἀκαδημαϊκῶν προσωπικοτήτων, χρηματοδοτούμενες ἀπὸ μεγάλους ὁργανισμοὺς ὅλου τοῦ φάσματος. Ἡ ὑπόθεση ἔχει ξεφύγει ἀπὸ τὸ ἐπίπεδο τοῦ διαλόγου καὶ ἔχει λάβει πλέον τὴ μορφὴ ἐπίμονης καὶ ἐπιθετικῆς προσηλυτίζουσας ἰδεολογίας, συχνὰ μὲ σαφὲς ἀντιθρησκευτικὸ καὶ ἀθεϊστικὸ χρῶμα, ἡ ὅποια ὅμως συμπαρασύρει σὲ ἀνεκτικὲς ἢ καὶ ὑποστηρικτικὲς αὐτῶν τῶν κινημάτων ἀπόψεις ἥγετες τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου³, ἐσχάτως δὲ προκαλεῖ σοβαρὸ προβληματισμὸ καὶ μεταξὺ τῶν Ὁρθοδόξων.

² Ἐπίσης: κοινωνικό φύλο, binary, genderqueer, androgynous, gender nonconforming, τρανς «μετάβαση», πανσέξουαλ, πολυσέξουαλ, coming out, «έτεροκανονικότητα», τρανσοφοβία κ.ἄ.

³ Μόλις πρόσφατα, στὶς 18.12.2023, ὁ Πάπας Φραγκίσκος ἔδωσε τὴ συγκατάθεσή του στὸ νὰ μποροῦν οἱ καθολικοὶ ἱερεῖς νὰ εὐλογοῦν ὁμόφυλα ζευγάρια, δίνοντας εὐλογία «ύπερ τῆς ὑγείας, τῆς ἀλληλοβοηθείας, τῆς συμπαράστασης καὶ τῆς ψυχικῆς γαλήνης», χωρὶς

Αξίζει νὰ σημειωθεῖ ὅτι ὅλο καὶ συχνότερα πρόσωπα ποὺ αὐτο-προσδιορίζονται ως μέλη τῆς κοινότητας ΛΟΑΤΚΙ (LGBT) καταλαμβάνουν θέσεις ύψηλῆς εὐθύνης στὸν δημόσιο βίο, ὅπως βουλευτές, γερουσιαστές, ύπουντροι, πρωθυπουργοί, πρόεδροι κρατῶν κ.λπ., πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν μὲ ίδιαίτερα ἀκτιβιστικὴ διάθεση⁴. Σύμφωνα μὲ πληροφορίες, ή Διακομματικὴ τῶν LGBT στὸ Εὐρωκοινοβούλιο ἀριθμεῖ 157 εὐρωβουλευτὲς ἀπὸ τὰ 27 κράτη μέλη τῆς ΕΕ καὶ σχεδὸν ἀπ' ὅλες τὶς πολιτικὲς ὄμάδες⁵.

Τὰ παιδιά, ἀπὸ τὴν προσχολικὴ ἀκόμη ἡλικία, μέσα ἀπὸ ταινίες, κινούμενα σχέδια, σχολικὰ ἐγχειρίδια, ἐκτίθενται σὲ ἐντυπώσεις ποὺ δικαιολογοῦν τὸ φαινόμενο, προβάλλοντάς το εἴτε ὡς κάτι φυσικὸ ἢ ὡς «σεβασμὸ καὶ ἀνεκτικότητα στὴ διαφορετικότητα» ἢ ὡς «δικαιωματισμό», στὴν ούσια προκαλῶντας σύγχυση καὶ ἐθισμό, μὲ ἀνυπολόγιστες ἐνδεχομένως συνέπειες.

Ἐπιπλέον, ὁ γάμος μεταξὺ ἀτόμων τοῦ ἴδιου φύλου καὶ ἡ τεκνοθεσία, ὅπως καὶ ἡ λεγόμενη «διόρθωση ἢ ἐπαναπροσδιορισμὸς» τοῦ φύλου ἢ ἡ ἐλεύθερη ἐπιλογὴ σεξουαλικοῦ προσανατολισμοῦ, μάλιστα καὶ ἀπὸ τὴν ἡλικία τῶν 15 ἑτῶν καὶ ἄνω, ἔχουν νομοθετηθεῖ σὲ πλειστες ὅσες χῶρες, τὴ στιγμὴ ποὺ οἱ «θεραπεῖες μεταστροφῆς» ποινικοποιοῦνται αὐστηρά.

ὅμως νὰ ἐπιτρέπεται νὰ τελοῦν θρησκευτικὲς τελετές, τέτοιες ποὺ θὰ μποροῦσε νὰ δημιουργήσουν σύγχυση μὲ τὴν τελετὴ τοῦ γάμου, <https://www.cnn.gr/kosmos/>.

Pope says Roman Catholic priests can bless same-sex couples, <https://www.bbc.com/news>
⁴ Δὲν ὑπάρχει καμμία ἐκ τῶν 50 πολιτειῶν τῶν ΗΠΑ στὴν ὅποιᾳ νὰ μὴν ἔχουν τὰ τελευταῖα χρόνια ἐκλεγεῖ σὲ κάποια πολιτικὴ θέση ἀνοιχτὰ δηλωμένοι ὁμοφυλόφιλοι, εἰς δὲ τὶς 48 ἐκ τῶν 50 ἔχουν ἐκλεγεῖ ἀπὸ τὴν κοινότητα LGBT εἴτε γερουσιαστές εἴτε μέλη τοῦ κοινοβουλίου εἴτε καὶ τὰ δύο, ἐνῶ σὲ τρεῖς ἀπὸ τὶς δέκα μεγαλύτερες σὲ πληθυσμὸ πόλεις τῶν ΗΠΑ (Chicago, San Diego, Houston) ἔχουν ἐκλεγεῖ καὶ δήμαρχοι (Βλ. List of first openly LGBT politicians in the United States (en.m.wikipedia.org)).

Στὴν Εὐρώπη ὑπάρχουν καὶ σὲ ἀνώτερο ἐπίπεδο, πρόεδροι, πρωθυπουργοί κ.λπ., ὅπως ὁ πρωθυπουργὸς τοῦ Λουξεμβούργου καὶ μόλις πρόσφατα (31.5.2023) ὁ πρόεδρος τῆς Λετονίας καὶ ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Γαλλίας (9.1.2024). Στὴ Σερβία καθυστεροῦσαν οἱ ἐνταξιακὲς διαπραγματεύσεις, ἐπειδὴ ἡ Κυβέρνηση ἀπαγόρευσε τὴν «παρέλαση ὑπερηφανείας» στὸ Βελιγράδι (Βλ. Δήλωση τοῦ πρώην ἐπικεφαλῆς τῆς ἀντιπροσωπείας τῆς ΕΕ στὴ Σερβία Vensan Dežer, Antivirus, <https://avmag.gr/> 8.9.2013). Μόλις ἐπετράπει τὸν Σεπτέμβριο τοῦ 2014 ξεκίνησαν, τὸ δὲ ἐντυπωσιακὸ εἶναι ὅτι τὸ 2017 διορίσθηκε πρωθυπουργὸς γνωστὴ λεσβία ἀκτιβίστρια (ή Ana Brnabic), ἡ ὅποιᾳ μάλιστα ἀπέκτησε καὶ τέκνο τὸν Φεβρουάριο τοῦ 2019!

Γιὰ τὰ ἐν Ἑλλάδι συμβαίνοντα παρέλκει κάθε σχολιασμός.

⁵ Επὶ συνόλου 705 μελῶν τοῦ Εὐρωκοινοβουλίου, 17.1.2024, <https://www.bvoltaire.fr>

Τὸ δλο θέμα ἔχει ἔντονα πολιτικοποιηθεῖ, καθώς οἱ μὲν λεγόμενες «χριστιανικὲς» χῶρες τῆς Εὐρώπης, ἡ Αὐστραλία καὶ ὁ Καναδᾶς, ἀπορρίπτοντας τὴν πολιτισμικὴν παράδοσή τους, σταδιακὰ προωθοῦν νόμους, πολιτικὲς καὶ ἀντιλήψεις στὴ βάση τῶν ἀνθρώπινων δικαιωμάτων, μάλιστα καὶ μὲ μίᾳ ἥθικῃ ἐπικάλυψη συμπάθειας καὶ κατανόησης τῶν δῆθεν ἀσθενεστέρων, εἰς δὲ τὶς Ἡνωμένες Πολιτεῖες τῆς Αμερικῆς τὰ δύο μεγάλα κόμματα βρίσκονται σὲ διαρκῆ ἀντιπαράθεση ἐπ' αὐτοῦ.

Στὸν ἀντίποδα ὅλων αὐτῶν, χῶρες ὅπως ἡ Ρωσία, ἡ Οὐγγαρία, οἱ μουσουλμανικὲς τῆς Αφρικῆς καὶ τῆς Μέσης Άνατολῆς ἀνθίστανται μὲ σαφεῖς καὶ σκληρὲς ἀπαγορεύσεις τῶν νέων πρακτικῶν, θεωρούμενες ἀπὸ τοὺς ἀντιθέτους ὡς σκοταδιστικὲς ποὺ προωθοῦν τὸν φατσισμὸν καὶ τὸ μίσος.

Τὸ κίνημα τῶν ΛΟΑΤΚΙ, ἔχει ἐξελιχθεῖ σὲ ἰδεολόγημα μὲ φανατικοὺς ὑποστηρικτές, ἔχει λάβει διαστάσεις μόδας καὶ χύνεται πλέον ὡς ὁρμητικὸς χείμαρρος στὴ θάλασσα τῆς κοινωνικῆς ζωῆς συμπαρασύροντας τὰ πάντα.

Ἡ σύγχρονη προβληματικὴ περὶ φύλου συνδυάζεται μὲ ἔνα πανίσχυρο lobbying, μιὰ προπαγανδιστικὴ μηχανὴ μονόπλευρης προβολῆς ἀπόψεων, ποὺ προσπαθοῦν νὰ κλονίσουν τὴ σαφῆ διάκριση καὶ σεξουαλικὴ ταυτότητα τῶν φύλων καὶ νὰ ἐπιβάλουν μιὰ ἰδεολογία αὐθαίρετης ἀλλαγῆς, ἐπιλογῆς ἢ καὶ ἐπαναπροσδιορισμοῦ τοῦ φύλου, ἡ ὅποια ἐκμεταλλεύεται τὴν ἀδιαφορία τῆς κοινωνίας, ὅπως παραστατικὰ περιγράφει μὲ τὸ παράδειγμα μὲ τὸ βατραχάκι καὶ τὸ θερμανόμενο νερό τοῦ Olivier Clerk στὸ ἄρθρο του «Ἐνα ἀπέραντο φρενοκομεῖο»⁶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Αργολίδος κ. Νεκτάριος, καὶ βέβαια ἡ ἀξιοποίηση τῶν πολιτικῶν καὶ οἰκονομικῶν συμφερόντων. Τὸ κίνημα τῶν LGBT ἀποτελεῖ ἵσως τὸ ἴσχυρότερο στὸν κόσμο lobbying.

“Ολο αὐτὸ ἐκφράζεται μὲ τὴ μορφὴ παγκοσμίως διαδιδόμενης μόδας καὶ τὴν ὁρμὴ πολιτικῆς προπαγάνδας, προερχόμενης ἀπὸ ἀθέατα κέντρα μὲ ἄγνωστους σκοπούς, συνοδεύεται δὲ ἀφ' ἐνὸς μὲν ἀπὸ

⁶ Μητροπολίτου Αργολίδος Νεκταρίου, Ἐνα ἀπέραντο φρενοκομεῖο, 18.1.2024, <https://www.argolidaportal.gr>

κατευθυνόμενη ψευδοπληροφόρηση (παραποτημένες στατιστικές, άλλοιωμένα δεδομένα, έπιστημονικές αξιολογήσεις, ύπεροπονισμὸς ἐξαιρετικὰ ἀκραίων καὶ σπανίων περιπτώσεων ποὺ ἐκθέτουν τὴν παραδοσιακὴ οἰκογένεια καὶ μεγέθυνση τῶν δῆθεν θετικῶν παραδειγμάτων ἀπὸ ὁμοφυλοφιλικὲς συμβιώσεις κ.ο.κ.), ἀφ' ἔτέρου δὲ ἀπὸ ἀντίστοιχο bullying μὲ εἰρωνεῖες, ἀπειλές, ἐκφοβισμούς, ἀδίστακτους ἀποκλεισμούς.

Κάθε ἀντίλογος χαρακτηρίζεται ὁμοφοβικός⁷, κάθε ἀντίθετη ἐπιχειρηματολογία ως συνωμοσιολογία. Ἔτσι, ἐνῶ φαίνεται πὼς ἑδράζεται σὲ κοινωνικὴ εὐαισθησίᾳ ἔναντι κάποιων ἀτόμων ποὺ παρουσιάζουν ὅντως πρόβλημα καὶ χρήζουν στήριξης ἢ στὴν προστασίᾳ τῶν δικαιωμάτων κάποιας ἀνάλογης μειονότητας, στὴν οὐσίᾳ συρρικνώνει τὴν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀποτελεῖ ἐπίθεση κατὰ τῆς ἀνθρώπινης φύσης μὲ χειρότερες συνέπειες ἀπὸ τὴν κλιματικὴ ἀλλαγή, καθὼς δὲν ἀλλοιώνει τὸ περιβάλλον τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ προσβάλλει τὴν ἴδια τὴν ὄντολογία του.

Τέλος, τὸ 1973, ἡ Ἀμερικανικὴ Ψυχιατρικὴ Ἐταιρεία πῆρε τὴν ἀπόφαση να ἀφαιρέσει τὴν ὁμοφυλοφιλία ως ψυχικὴ διαταραχή. Άργότερα τὸ 1992, δημοσίευσε τὴν ἀκόλουθη δήλωση: Η ὁμοφυλοφιλία αὐτὴ καθ' ἔαντὴν δὲν ὑπονομεύει τὴν κρίση, τὴν σταθερότητα, τὴν ἀξιοπιστία ἢ τὶς γενικὲς κοινωνικὲς ἢ ἐπαγγελματικὲς ίκανότητες⁸.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Αὐτὸ ποὺ φαίνεται μὲ ἴδιαίτερο τρόπο νὰ ἀπασχολεῖ τὴν ἐπικαιρότητα στὴ χώρα μας καὶ ἀναδείχθηκε ἐσχάτως εἶναι τὸ θέμα τῆς μὲ νομοθετικὴ ρύθμιση θέσπισης γάμου μεταξὺ ἀτόμων τοῦ ἴδιου φύλου.

Οἱ τελευταῖες βουλευτικὲς ἐκλογὲς διεξήχθησαν στὶς 25 Ιουνίου 2023. Στὶς 4 Ιουλίου, λίγες μόλις μέρες μετά, ὁ ἐκλεγεὶς πρωθυπουργὸς σὲ συνέντευξή του στο Bloomberg δήλωσε: «ὁ γάμος μεταξὺ ἀτόμων τοῦ

⁷ Ο ὄρος καθαρὰ ἔλληνικός (όμο- (ἴδιος) καὶ φοβία), πρωτοεισήχθη ἀπὸ τὴν ἀγγλικὴ γλῶσσα (*homophobia*) τὸ 1969 ἀπὸ τὸν George Weinberg καὶ ἔγινε γνωστὸς μὲ τὸ βιβλίο του *Society and the Healthy Homosexual* (1971).

⁸ <https://el.wikipedia.org>, <https://www.psychology.gr/sexualikotita>

ιδίου φύλου θὰ γίνει κάποια στιγμή καὶ εἶναι μέρος τῆς στρατηγικῆς μας... ή ἑλληνικὴ κοινωνία εἶναι πολὺ πιὸ ἔτοιμη καὶ ὡριμη». Φάνηκε λοιπὸν πώς ἥταν συγκαλυμμένη προτεραιότητα τῆς Κυβερνησης, ἡ οποία τώρα ἔτοιμάζεται νὰ προχωρήσει.

Απὸ τὶς 27 χῶρες τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ένωσης οἱ 18 ἔχουν νομιμοποιήσει τὸν γάμο τῶν ἀτόμων ιδίου φύλου. Αὐτὸ καὶ μόνο δικαιολογεῖ τὴν πίεση ποὺ ἀσκεῖται στὶς κυβερνήσεις καὶ στοὺς λαοὺς ἀπὸ τὶς περιφρέσουσες ἀντιλήψεις. Δὲν χρειάζονται ὁδηγίες καὶ ἄλλες πιέσεις.

Τὸ γεγονὸς ὅμως ὅτι γειτονικές μας χῶρες ποὺ ἀνήκουν στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ένωση, ὅπως ἡ Ἰταλία, ἡ Πολωνία, ἡ Βουλγαρία, ἡ Ρουμανία, ἡ Κύπρος κ.λπ. πρὸς τὸ παρὸν εἴτε δὲν ἔχουν προχωρήσει σὲ ἀνάλογες νομοθετικὲς ρυθμίσεις ἢ καὶ ἀντιδοῦν, ὅπως οἱ Κυβερνήσεις τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ούγγαρίας⁹, σημαίνει ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος γιὰ σπουδὴ, ἐνῶ ὑπάρχουν περιθώρια ἀκόμη καὶ γιὰ ἀρνηση καὶ ἐνστάσεις.

Τὸ ἐρώτημα ποὺ αἰωρεῖται εἶναι γιατὶ ἡ Κυβερνηση, ἢ μᾶλλον ὁ Πρωθυπουργὸς καὶ τὸ περιβάλλον του, ἐπιμένουν τόσο, ἀγνοοῦν τὶς ἀντίθετες φωνὲς ἀκόμη καὶ ἐντὸς τῶν κόλπων τῆς Κυβερνήσεως καὶ τῆς παράταξής τους, πολὺ δὲ περισσότερο ἔχουν μεταμορφωθεῖ σὲ ἰδεολογικοὺς ἴεροκήρυκες αὐτῆς τῆς νομοθετικῆς συμμόρφωσης, τὴ στιγμὴ μάλιστα ποὺ ἡ πολιτισμικὴ, κοινωνικὴ καὶ θρησκευτικὴ παραδοση τῆς χώρας μας εἶναι ἐντελῶς ξένη καὶ ἀντίθετη μὲ τέτοιες πρακτικὲς καὶ ἀντιλήψεις;

ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΚΑΙ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΣΥΝΟΔΟΥ

---

⁹ Οἱ εὐρωπαϊκὲς χῶρες ποὺ ἐπιτρέπεται εἶναι οἱ ἔξης: Ὄλλανδία (2001), Βέλγιο (2003), Ισπανία (2005), Σουηδία (2009), Νορβηγία (2009), Φινλανδία (2010), Πορτογαλία (2010), Δανία (2012), Γαλλία (2013), Ιρλανδία (2015), Λουξεμβούργο (2015), Γερμανία (2017), Μάλτα (2017), Αύστρια (2019), Ήνωμένο Βασίλειο (2014/2020), Σλοβενία (2022), Έλβετία (2022), Έσθονία (2023)

Οἱ χῶρες στὸ κόσμο ποὺ ἐπιτρέπουν τὸν γάμο όμοφυλων ζευγαριῶν:
Καναδάς (2005), Νότια Αφρική (2006), Αργεντινή (2010), Ισλανδία (2010), Βραζιλία (2013), Ούρουγουάη (2013), Νέα Ζηλανδία (2013), Ήνωμένες Πολιτεῖες (2015), Κολομβία (2016), Αύστραλια (2017), Ταϊβάν (2019), Έκουαδόρ (2019), Κόστα Ρίκα (2020), Χιλή (2022), Μεξικό (2022), Κούβα (2022), Ανδόρα (2023)

Μέσα στήν εντονη ἀτμόσφαιρα τῶν τελευταίων ἑβδομάδων φάνηκε ὅτι ἀμφισβητήθηκε τὸ δικαίωμα καὶ ἡ ὑποχρέωση τῆς Ἐκκλησίας νὰ ἐκφράσει τὶς ἐπιφυλάξεις της καὶ φυσικὰ νὰ ἀντιδράσει.

Πιστεύουμε, ὅτι ἡ Πολιτεία ποὺ σκοπὸ ἔχει τὴν προστασία τῆς ἀξιοπρέπειας τῶν πολιτῶν, **θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιζητεῖ τὴν βοήθεια τῆς Ἐκκλησίας**, καὶ τὴ συμβουλὴ καὶ τὴ συμβολή της, ἵδιως ὅταν ὁ Πρωθυπουργὸς ἐπικαλεῖται τὴν ἐλευθερία τῆς συνειδήσεως γιὰ τοὺς βουλευτὲς τῆς παρατάξεως του, δηλαδὴ τὴν ἐσωτερική τους αἰσθηση περὶ τῆς ἀνθρώπινης ἀξίας καὶ τιμῆς. Αὐτὸ εἶναι συνείδηση.

“Οταν λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία ὑποστηρίζει ὅτι τὸ νομοθέτημα καὶ ἡ ἐπιχειρούμενη παρέμβαση στὶς ἀρχὲς τοῦ οἰκογενειακοῦ δικαίου, ὅπως παρουσιάζεται, πλήττει καίρια τὴν ἀνθρώπινη ἀξία καὶ τὴν οἰκογένεια, φυσικὰ καὶ πρέπει νὰ ύψωσει τὴ φωνή της καὶ μάλιστα δυναμικὰ νὰ ἀσκήσει τὴν ἐπιρροή της. **Ἐὰν σιωπήσει ἡ ἀδρανήσει, αὐτοκαταργεῖται.**

Ἡ οἰκογένεια εἶναι κύτταρο καλλιέργειας τῶν μελῶν της, συζύγων καὶ παιδιῶν. Απαραίτητη προϋπόθεση λειτουργίας της εἶναι νὰ συντηρεῖ τὶς ἡθικὲς ἀρχὲς ποὺ ὅπωσδήποτε ἐναρμονίζονται μὲ τοὺς φυσικοὺς ὄρους. Κάθε παραβίαση καὶ ἀλλοίωση τῆς φυσιολογίας ἀντιβαίνει στὴν ἡθική. **Κάθε ἀνατροπὴ τῆς ἡθικῆς ἀποδομεῖ τὴν ἀξία τοῦ ἀνθρώπου.** “Οταν ἡ ἀνθρώπινη ἀξία, γιὰ τὴν ὅποια ἀγωνίζεται ἡ Ἐκκλησία, κατακρημνίζεται, τότε καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια, τὴν προστασία τῆς ὅποιας ἔχει ἡ Πολιτεία, καταρρακώνεται.

Ἐπιπλέον, ἡ Πολιτεία ζητεῖ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μεταξὺ ἀλλων νὰ στηρίξει τὴν οἰκογένεια. Καὶ ἡ Ἐκκλησία τὸ κάνει ἀπὸ αἰώνων, μάλιστα μὲ μεγάλη χαρὰ καὶ φροντίδα, τόση ποὺ τὴν ἀναγνωρίζουν οἱ πάντες, **πολύ ποὺν ἡ Κυβέρνηση σκεφθεῖ νὰ συστήσει Υπουργεῖο Οἰκογένειας**, ἔχει δὲ ἀναβιβάσει τὸν γάμο, τὴ θεμελίωση της, σὲ μυστήριο. Γιατὶ λοιπὸν τῶρα ἀντιδροῦν στὴν κατάθεση τῆς μακροχρόνιας ἐμπειρίας της καὶ ἐπιδιώκουν τὴ φίμωση τοῦ λόγου της; Δὲν ὑποστηρίζουμε οὔτε νεκρὸ ἰδεολόγημα οὔτε πολιτικὴ σκοπιμότητα. Οὔτε προστατεύουμε τὸν συντηρητισμό μας. ቩ οἰκογένεια καὶ ὁ γάμος

δὲν εἶναι «δικαιώματα» κάποιων, εἶναι θεσμοί. Γι' αὐτοὺς ἀγωνιζόμαστε καὶ καταθέτουμε ύπεύθυνα τὴν ἐκτίμηση καὶ τὴν ἐμπειρία μας. Δὲν μπορεῖ νὰ ἴσχυρίζονται μὲ ψυχρή καρδιὰ ὅτι «νομοθετοῦν γιὰ ὅλη τὴν κοινωνία. Η ὀπτικὴ γωνία μίας Πολιτείας, εἶναι ἀναγκαστικὰ εὐρύτερη ἀπ' ὅ,τι εἶναι μίας Θρησκείας»¹⁰. **Η Ἔκκλησία δὲν εἶναι μιὰ Θρησκεία.** Αὐτὸς κατάλαβαν τόσα χρόνια; Ὁσοι ἔτσι σκέπτονται εἶναι καὶ ἀπροσγείωτοι καὶ ἄδικοι. Γι' αὐτὸς καὶ νομοθετοῦν καὶ αὐθαίρετα καὶ λάθος.

Ἄς προχωρήσουμε σὲ μερικὲς πρῶτες βασικὲς σκέψεις, ποὺ δὲν ἔξαντλοῦν μὲν τὸ θέμα, θεωρῶ ὅμως πὼς συμβάλλουν στὴν ὅλη προβληματική.

ΒΙΟΛΟΓΙΚΟ ΥΠΟΒΑΘΡΟ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ

Ανατομικὰ χαρακτηριστικὰ

Τὶ εἶναι τελικὰ ἡ ταυτότητα τοῦ φύλου; Υπάρχει κάτι ἄλλο ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἄνδρα καὶ τὴ γυναικα; Εἶναι ἐπιλέξιμο τὸ φύλο; Υπάρχουν πολλὰ φύλα γιὰ τὸν ἴδιο ἄνθρωπο, βιολογικό, κοινωνικό, συναισθηματικό, μεταξύ τους ἀντικρουόμενα; Γεννιέται κανείς μὲ συγκεκριμένο σεξουαλικὸ προσανατολισμὸ ἢ αὐτὸς διαμορφώνεται στὴ συνέχεια ἀπὸ ποικίλους παράγοντες; Πόσο φυσικὸ εἶναι τὸ μὴ φυσιολογικό;

Ἐξ ἀπόψεως βιολογικῆς ύπάρχουν δύο φύλα, ὅπως καὶ στὰ ἀνώτερα θηλαστικά: τὸ ἀρσενικὸ καὶ τὸ θηλυκό. Ὁλα τὰ συστήματα ποὺ συναπαρτίζουν τὸν ἄνθρωπινο ὁργανισμὸ ἔχουν στὴ βάση τους τὴν ἴδια ἀνατομικὴ μορφολογία καὶ φυσιολογία καὶ στὰ δύο φύλα. Ὁλες οἱ λειτουργίες, καρδιακή, ἀναπνευστική, νεφρική, ἀκολουθοῦν τοὺς ἴδιους μηχανισμοὺς ἀνεξαρτήτως φύλου.

Ἐξαίρεση ἀπὸ αὐτὸν τὸν κανόνα ἀποτελεῖ τὸ ἀναπαραγωγικὸ σύστημα καὶ ὅ,τι σχετίζεται μὲ τὴν ἀναπαραγωγικὴ λειτουργία (γενετικὸ ύπόβαθρο, ὁρμόνες κ.λπ.). Τὰ ἀναπαραγωγικὰ ὄργανα τῆς γυναικας εἶναι ἐντελῶς διαφορετικὰ ἀπὸ αὐτὰ τοῦ ἄνδρα.

---

¹⁰ Συνέντευξη κ. Ἄδωνι Γεωργιάδη στὸν Σκάι, Σα 20.1.2024.

Συνεπῶς, αὐτὸ ποὺ διαφοροποιεῖ τὰ φύλα καὶ τὰ ταυτοποιεῖ εἶναι τὸ ἀναπαραγωγικό τους σύστημα. Μάλιστα, τὸ βασικό τους χαρακτηριστικὸ δὲν εἶναι μόνο ὅτι εἶναι διαφορετικὰ καὶ ἔτσι διακρίνονται τὸ ἔνα ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἀλλὰ ὅτι τὰ φύλα εἶναι μόνο δύο, δὲν ὑπάρχει τρίτο, καὶ κυρίως ὅτι εἶναι συμπληρωματικά, ποὺ σημαίνει ὅτι ἡ ἀνατομικὴ διαφοροποίηση ἐξυπηρετεῖ τὴ δυνατότητα ὅχι ἐπαφῆς ἀλλὰ ἔνωσης τῶν σωμάτων. Δύο γυναικεῖα σώματα δὲν ὑπάρχει φυσιολογικὸς τρόπος νὰ ἔνωθοῦν μεταξύ τους, οὕτε δύο ἀνδρικά.

Ἐπίσης, ὅλα τὰ ὁργανα καὶ οἱ λειτουργίες εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα γιὰ τὴν ἐπιβίωση τοῦ ἀνθρώπινου ὁργανισμοῦ στὸν ὅποιο ἀνήκουν -γι' αὐτὸ ἐξάλλου καὶ ὀνομάζονται ζωτικά. Αὐτὸ δὲν συμβαίνει μὲ τὰ ἀναπαραγωγικά. Αὐτὰ δὲν εἶναι ἀπαραίτητα οὔτε χρησιμεύουν στὴν ἐπιβίωση τοῦ ὁργανισμοῦ, ἀλλὰ **μπορεῖ κάποιος νὰ ζήσει ύγιης, χωρὶς ποτὲ νὰ ἀξιοποιήσει τὴ λειτουργία τους**. Μοναδικὸ προορισμὸ ἔχουν νὰ συνεργασθοῦν μαζὶ ἀρσενικὸ καὶ θηλυκό, προκειμένου νὰ γεννηθεῖ μιὰ νέα ζωή ἀπὸ δύο ἀνθρώπους. Ἡ κάθε ζωή, ὁ κάθε ἀνθρωπὸς ἔτσι ἔρχεται στὴν ὑπαρξη, ἀπὸ τὴ σωματικὴ ἔνωση ἐνὸς ἀνδρα καὶ μιᾶς γυναίκας. **Ἡ φυσιολογία δὲν γνωρίζει ἄλλον τρόπο.**

Γενετικὰ χαρακτηριστικὰ

“Ολα τὰ σωματικὰ κύτταρα (καρδιακά, ἡπατικά, νεφρικά κ.λπ.) δὲν διαφέρουν ἀπὸ φύλο σὲ φύλο, ἔχουν δὲ διπλοειδὲς γονιδίωμα, εἶναι συμπληρωμένα, ὅλοκληρωμένα καὶ αὐτάρκη. Ἐξαίρεση ἀποτελοῦν τὰ γενετικὰ κύτταρα, τὸ ὠάριο τῆς γυναίκας καὶ τὸ σπερματοζωάριο τοῦ ἀνδρα, τὰ ὅποια εἶναι ἐπίσης **διαφορετικὰ καὶ συμπληρωματικά, ἀλλὰ καὶ ἀπλοειδῆ**, δηλαδὴ ἀπὸ μόνα τους ἀνεπαρκῆ νὰ ἐπιτελέσουν τὸν προορισμὸ τους. Καὶ αὐτὰ ἀπαιτοῦν ἔνωση. **Δύο ὅμοια μεταξύ τους δὲν ἔνωνται. Τὸ καθένα ψάχνει τὸ συμπληρωματικό του.** Ἡ ἔνωση τῶν δύο δημιουργεῖ τὸ θαῦμα τῆς ζωῆς, ἔνας νέος ἀνθρωπὸς μὲ αἰώνια προοπτικὴ ἔρχεται στὸν κόσμο.

Ἐπίσης,

- Τὸ ὡάριο εἶναι τὸ μεγαλύτερο κύτταρο τοῦ ὀργανισμοῦ (περίπου 120-150μ, ὅταν ὡριμάσει) μὲ ἐντελῶς διαφορετικὴ μορφολογία ἀπὸ τὸ σπερματοζωάριο (μικρὴ κεφαλὴ μὲ προεξέχουσα οὐρά).
- Τὰ ὡάρια εἶναι λίγα καὶ ἐνυπάρχουν στὸ γυναικεῖο σῶμα ἀπὸ τὴν ἐμβρυϊκὴ ἡλικία, τὰ σπερματοζωάρια διαρκῶς γεννῶνται καὶ σὲ κάθε ἐκσπερμάτωση ὁ ἀριθμός τους ἀνέρχεται σὲ 100-200 ἑκατομμύρια.
- Ὁ ἄνδρας παράγει σπερματοζωάρια μέχρι προχωρημένη ἡλικία, ἐνῶ ἡ γυναῖκα ἔχει καταναλώσει τὰ ὡάρια τῆς περίπου 35 χρόνια μετά τὴν ἔναρξη τῆς ἀναπαραγωγικῆς τῆς δράσης.
- Ὁ ἄνδρας καθορίζει τὸ φύλο τοῦ παιδιοῦ, ἡ γυναῖκα κυοφορεῖ, δίνει ζωή, τίκτει καὶ θηλάζει. Αὐτὴ μεγαλώνει τὸ παιδί. Ἡ ἐννεάμηνη κύηση, ὁ θηλασμός, δημιουργοῦν βαθειὰ ἐσωτερικὴ σχέση μὲ τὴ μητέρα.
- Ὁ ἄνδρας φτάνει σὲ ὀργασμὸ πολὺ εὔκολα καὶ σύντομα, ἐνῶ ἡ γυναῖκα θέλει πολλαπλάσιο χρόνο.
- Τὸ κάλλος, ἡ χάρη εἶναι χαρακτηριστικὰ τῆς γυναικείας φύσεως γιὰ νὰ ἐλκύει. **Ἡ φορὰ ἐλξῆς εἶναι ἀπὸ τὸν ἄνδρα πρὸς τὴ γυναῖκα.**
- Αντίστοιχα διαφοροποιημένα χαρακτηριστικὰ παρουσιάζουν καὶ οἱ ὄρμόνες τῶν δύο φύλων¹¹.

὾λα τὰ παραπάνω ἴδιώματα τῶν δύο φύλων ἔχουν τὸν λόγο τους καὶ φυσικὰ διαμορφώνουν ἀνάλογα καὶ τὴν προσωπικότητα καὶ γενικὰ τὴν ψυχολογία τῶν φύλων. Ἔτσι, γιὰ παράδειγμα, ὑπάρχει διαφορετικὴ σχέση μὲ τὸν χρόνο, ἔτσι ἐξηγεῖται τὸ ὅτι ἡ γυναικεία φύση χαρακτηρίζεται ἀπὸ ὑπομονὴ καὶ ἀντοχή, ἐνῶ ἡ ἀνδρικὴ ἀπὸ ὄρμῃ καὶ δύναμη, λειτουργεῖ δὲ διαφορετικὰ τὸ συναίσθημα καὶ ἡ λογική. Οἱ γυναῖκες εἶναι πιὸ εὐαίσθητες καὶ εὐσυγκίνητες, πιὸ ἐπιφερεῖς σὲ ἀδυναμίες τοῦ συναίσθήματος, ἀλλὰ καὶ πιὸ εὔκολες σὲ ἀρετές, ὅπως ἡ πίστη, τὸ

---

¹¹ <https://www.hometest.gr>

φιλότιμο, ή ἀφοσίωση, ή διάθεση προσφορᾶς καὶ θυσίας. **Τὰ δύο φύλα ἔχουν καὶ ψυχολογία συμπληρωματική.**

Κατόπιν ὅλων αὐτῶν θὰ μπορούσαμε νὰ ποῦμε ὅτι ἡ ταυτότητα τοῦ φύλου ἔχει ἀναφαίρετη βιολογικὴ βάση καὶ στηρίζεται στὴ βιογενετικὴ διαφορετικότητα καὶ κυρίως στὴ συμπληρωματικότητα τῶν δύο φύλων, ὑπακούει στὴ γενικὴ **Ἄρχη τῆς Συμπληρωματικότητας** (Complimentarity Principle), ἡ ὅποια συγκροτεῖ τὸν φυσικὸ κόσμο (ἄτομα, μόρια, ὕλη), καὶ σύμφωνα μὲ τὴν ὅποια τὰ ἐτερώνυμα ἔλκονται καὶ τὰ ὄμώνυμα ἀπωθοῦνται. **Ἡ ταυτότητα τοῦ φύλου δὲν εἶναι ἐπιλέξιμη· εἶναι δεδομένη.**

Ἐρωτικὴ ἔλξη, σεξουαλικὴ ἐπιθυμία

Γιὰ νὰ μπορέσει νὰ γίνει ἡ ἔνωση τῶν σωμάτων πρέπει νὰ προηγηθεῖ ἀμοιβαία ἔλξη τοῦ ψυχικοῦ κόσμου τῶν ἀνθρώπων, ὁ ἔνας νὰ ἐπιθυμήσει τὸν ἄλλον, νὰ κινηθεῖ πρὸς αὐτόν. Αὐτὴ ἡ κίνηση τοῦ ἐνὸς πρὸς τὸν ἄλλον εἶναι ἡ ἐρωτικὴ ἔλξη, ἡ ὅποια προκαλεῖ τὴ σεξουαλικὴ ἐπιθυμία καὶ ἡ ὅποια προφανῶς καὶ ἐφόσον ὁ ἀνθρωπὸς εἶναι ψυχοσωματικὸς θὰ πρέπει νὰ ἐναρμονίζεται μὲ τὴ βιολογικὴ ταυτότητα τοῦ καθενὸς ἀπὸ τοὺς δύο. **Μία σχέση στὴν ὅποια ἡ ψυχὴ δὲν βρίσκεται σὲ ἀρμονία μὲ τὸ σῶμα, προξενεῖ ωργήμα στὴν προσωπικότητα, ἀσάφεια καὶ διχασμὸς ταυτότητας καὶ βέβαια εἶναι μὴ κατὰ φύσιν καὶ μὴ ἐπιθυμητή.**

Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ πρέπει νὰ σημειώσουμε ὅτι δὲν ὑπάρχουν σεξουαλικὰ ὅργανα, ἀλλὰ μόνον ἀναπαραγωγικὰ ὅργανα καὶ σεξουαλικὰ αἰσθητήρια, αἰσθητῆρες, σημεῖα διεγέρσεως, ὅπως δὲν ὑπάρχουν γευστικὰ ὅργανα ἀλλὰ πεπτικὰ ὅργανα καὶ γευστικὰ αἰσθητήρια. Ὁπως ὁ σκοπὸς δὲν εἶναι ἡ γεύση ἀλλὰ ἡ πέψη, ἔτσι καὶ ἡ **σεξουαλικὴ ἔλξη δὲν μπορεῖ νὰ αὐτονομηθεῖ** ἀπὸ τὴν ἀναπαραγωγικὴ προοπτικὴ τοῦ ὄργανισμοῦ. Ἡ σεξουαλικὴ ἡδονὴ δὲν μπορεῖ νὰ ἀποτελεῖ αὐτοσκοπό, δὲν εἶναι αὐτόνομη, συνυπάρχει μὲ τὴν εὐθύνη τῆς νέας ζωῆς καὶ μάλιστα στὸ προστατευτικὸ πλαίσιο μιᾶς οἰκογένειας. Τὰ παιδιὰ δὲν γεννιοῦνται καὶ ἐγκαταλείπονται στὴν τύχη τους, ἀλλὰ προστατεύονται μέσα στὸ περιβάλλον τῆς οἰκογένειας. Αὐτὸ ὄδηγει στὸν θεσμὸ τοῦ γάμου. Γάμος δὲν εἶναι ίκανοποίηση τῆς ἀνάγκης γιὰ

συντροφικότητα, ἀλλὰ ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ εὐθύνη, εἶναι «ἐννομος συζυγία καὶ ἡ ἐξ αὐτῆς παιδοποιΐα». Συνεπῶς ἡ ἐρωτικὴ σχέση δὲν νοεῖται ἔκτὸς τοῦ γάμου, ὁ δὲ γάμος εἶναι ὑποχρεωτικὰ ἐτεροφυλικός.

Ἡ ταυτότητα τοῦ φύλου ὁρίζεται ἀπὸ βιολογικοὺς παράγοντες, τὴν ἀνατομία, τὴν φυσιολογία, τὸ γενετικὸ ἀποτύπωμα, τὶς ὁρμόνες, τοῦ ἀτόμου ὅχι ἀπὸ τὴν σεξουαλικὴ τάση ἢ προσανατολισμό. Δὲν ὁρίζεται ἀπὸ ὄρεξεις, ἀπὸ τὸ τὶ νομίζω γιὰ τὸν ἑαυτό μου ἢ ἀπὸ τὸ πᾶς νοιῶθω, ἀλλὰ ἀπὸ τὸ τί τελικὰ εἶμαι. Μπορεῖ νὰ νοιῶθω ύγιῆς ἢ πολὺ ἔξυπνος ἢ λογικὸς καὶ βέβαια νὰ μὴν εἶμαι. **Ἡ ταυτότητα ὁρίζεται ἀπὸ ἀντικειμενικὰ κριτήρια.** Οὕτε ἔνα φυσιολογικὸ ἀτομο μπορεῖ νὰ ἔχει πολλὰ φύλα, ἐνδεχομένως ἀμοιβαίως ἀντικρουόμενα: βιολογικό, συναισθηματικό, κοινωνικό.

Τελικῶς, ὅπως γράφει καὶ ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ναυπάκτου κ. Τερόθεος «ἡ πραγματικότητα εἶναι ὅτι ὑπάρχονν μόνο δύο φύλα ἀπὸ βιολογικῆς πλευρᾶς καὶ πολλοὶ «σεξουαλικοὶ προσανατολισμοί», ὅσα εἶναι καὶ τὰ πάθη τῶν ἀνθρώπων».

ΤΙ ΕΙΝΑΙ Ο ΓΑΜΟΣ - ΑΓΙΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΦΥΛΟΥ

Ἡ χρήση τοῦ σώματος πρέπει νὰ ὀδηγεῖ στὸν ἀγιασμό, καθὼς ὁ ἀνθρωπὸς ἀγιάζεται ψυχοσωματικά. Λέγει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «Δοξάσατε δὴ τὸν Θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἀτινά ἐστι τοῦ Θεοῦ»¹², εἰς δὲ τὴν θεία λειτουργία προσευχόμαστε γιὰ τὸν ἀγιασμὸ τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων¹³. Μὲ ἄλλα λόγια, καθὼς ὁ ἀνθρωπὸς εἶναι πλασμένος «κατ' εἰκόνα Θεοῦ» καὶ ἔχει δεχθεῖ τὴν πνοὴ τοῦ Θεοῦ, **ὅλος, σῶμα καὶ ψυχή, σῶμα καὶ πνεῦμα, εἶναι ιερός,** ἐπειδὴ δὲ «τὸ σῶμα ἡμῶν ναὸς τοῦ ἐν ἡμῖν ἀγίου Πνεύματος ἐστὶ»¹⁴ καὶ «τὰ σώματα ὑμῶν μέλη Χριστοῦ ἐστιν»¹⁵, ἡ κάθε ἔνωση τῶν σωμάτων πρέπει νὰ ἀντανακλᾶ αὐτὴν τὴν ιερότητα.

¹² Αὐτ. στ. 19-20.

¹³ «ἀγίασον ἡμῶν τὰς ψυχὰς καὶ τὰ σώματα» (Θ. Λειτουργία Χρυσοστόμου, Εὐχὴ Τρισαγίου ὕμνου).

¹⁴ Α' Κορ. στ' 19.

¹⁵ Αὐτ. στ. 15.

Στὴν ἀντίληψη τῆς Ἐκκλησίας, αὐτὸ ποὺ λέγεται γιὰ τοὺς συζύγους ὅτι «ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν»¹⁶ σημαίνει καὶ «εἰς ψυχὴν μίαν», ὅχι δύο ψυχὲς κολλημένες μεταξύ τους, ἀλλὰ μία ψυχὴ ἀναγεννημένη, ποὺ προέρχεται ἀπὸ δύο «ἀλλοιούμενες» πρὸς τὸ ἀγαθό· δύο ἀνθρώποι ἀγιαζόμενοι, «σύμψυχοι, τὸ ἐν φρονοῦντες», «μιᾶ ψυχῆ συναθλοῦντες»¹⁷. Ἡ συζυγικὴ ἀγάπη εἶναι ὅπως ἡ γονιμοποίηση, τὰ γενετικὰ κύτταρα ἐνώνονται χωρὶς νὰ μποροῦν νὰ ξαναχωρισθοῦν, καὶ δημιουργοῦν κάτι ἐντελῶς νέο μὲ τὰ χαρακτηριστικὰ τῶν ἀρχικῶν. Αὕτη ἡ προοπτικὴ καθιστᾶ τὴν ἔνωση μυστήριο.

Ἡ φυσικὴ ἔλξη δόθηκε γιὰ νὰ ἐνώνει δύο ἀνθρώπους. Ο φυσικὸς νόμος ὑπάρχει γιὰ νὰ συγκροτεῖ, νὰ ἐνώνει, νὰ ἐναρμονίζει ψυχοσωματικὰ τὸν ἀνθρώπο. Ἡ ἐκτροπὴ ἐκ τῆς φυσικῆς ὁδοῦ, ἀντὶ νὰ ἐνώνει τοὺς δύο, διχάζει ἀμφοτέρους. Καὶ ἀντὶ νὰ γίνουν «οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν», ὁ καθένας διχάζεται στὰ δύο, ὄντας ὁ ἀνδρας μὲ ἀνδρικὰ βιολογικὰ ἴδιαματα καὶ θηλυκὴ ἐπιθυμία καὶ ἀντιστοίχως ἡ γυναικα.

Γιὰ τὴν Ἐκκλησία, γάμος εἶναι ἡ συζυγία, ὅχι ἡ συντροφικότητα, εἶναι ἡ εὐθύνη, ὅχι ἡ ἀπόλαυση· εἶναι ἐγκρατῆς συνεύρεση, ὅχι ἐγωιστικὴ συμπάθεια· εἶναι ζωὴ καὶ ἀγιασμός, εἶναι ἀδιάζευκτη ἔνωση, ἡ δὲ ἔνωση εἶναι θυσιαστικὴ τοῦ ἐγὼ κένωση, εἶναι ἀγάπη ποὺ «πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει», ἀγάπη ποὺ «οὐδέποτε ἐκπίπτει»¹⁸. Ο πρῶτος καὶ ἀπαραίτητος ὄρος γιὰ νὰ γίνει μία σχέση γάμος εἶναι ἡ δυνατότητα φυσιολογικῆς σωματικῆς ἔνωσης. Γιὰ νὰ γίνει καὶ μυστήριο πρέπει νὰ ὑπάρχει καὶ ἀγαπητικὴ ἐν Κυρίῳ κένωσις. Μόνον ἔτσι, ὁ γάμος εἶναι «μυστήριο μέγα εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν Ἐκκλησίαν»¹⁹, καὶ κατὰ τὸν Ἅγιο Γρηγόριο τὸν Θεολόγο, «πατὴρ ἀγίων»²⁰, ἡ δὲ οἰκογένεια «κατ' οἶκον ἐκκλησία»²¹.

Σὲ ὅλα τὰ παραπάνω εἶναι ἐμφανὲς ὅτι γάμος σημαίνει ἔνωση ἀνδρα καὶ γυναικας, ποὺ σαφῶς διακρίνονται μεταξύ τους κατὰ τὸ

¹⁶ Ἐφεσ. ε' 31.

¹⁷ Φιλιπ. β' 2, α' 27.

¹⁸ Α' Κορ. ιγ' 7, 8.

¹⁹ Ἐφες. ε' 32

²⁰ Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου, Ὑπη Θεολογικὰ-ἡθικὰ Γ', Προς παρθένους παραινετικός, ΒΕΠΕΣ 61,101.

²¹ Ρωμ. ιστ' 4.

φύλο καὶ εἶναι ἀμφότεροι πλασμένοι «κατ' εἰκόνα τῆς Τριαδικῆς θεότητος καὶ καθ' ὅμοιωσιν»²².

Ως ἐκ τούτου, οἱ ὅροι «οἰκογένεια» καὶ «γάμος» εἶναι μοναδικοί. Περιγράφουν κάτι ἔξοχως ίερό, τὸ ὅποιο μὲ κανέναν τρόπο δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ ἀλλοιωθεῖ καὶ νὰ προκληθεῖ σύγχυση περὶ τοῦ περιεχομένου του.

ΕΚΤΡΟΠΕΣ ΑΠΟ ΤΗ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΑ

Στὸν ἀντίποδα τοῦ ἀγιαστικοῦ στόχου ὑπάρχει ἡ ὑποδούλωση στὰ πάθη, ἡ ἀποϊεροποίηση τῆς σχέσης, ἡ ἐκτροπὴ τῆς σεξουαλικῆς ζωῆς καὶ ἀσέβεια στὴ φύση.

Χαρακτηριστικά, ὁ Παῦλος στὴν Πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολή²³,

(α) ἐνῶ ἀπαριθμεῖ δι' ἀπλῆς ἀναφορᾶς ποικίλες ἐμπαθεῖς καταστάσεις²⁴, ὅταν ἀναφέρεται σὲ αὐτοὺς ποὺ «ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὄρεξῃ αὐτῶν εἰς ἄλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι» εἶναι ἀναλυτικός, ἡ δὲ γλῶσσα ποὺ χρησιμοποιεῖ εἶναι σκληρὴ καὶ ἀφοριστική.

(β) Κάνοντας σαφῆ ἀναφορὰ στὴν παρὰ φύσιν συνάφεια ἀτόμων τοῦ ἴδιου φύλου, τὴν χαρακτηρίζει μὲ βαρεῖς ὅρους, ὥσπες «ἀσχημοσύνη» (α' 27), «ἀκαθαρσία» (α' 24) καὶ «ἀτιμία» (α' 26), δηλαδὴ ἀπώλεια τῆς δόξας καὶ τιμῆς τοῦ σώματος καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ ἀνθρώπου²⁵.

(γ) Δὲν καταδικάζει μόνο τὴν πράξη ὡς ἀμαρτία, ἀλλὰ ἀναφέρεται κυρίως στοὺς ἀνθρώπους ποὺ τὴν διαπράττουν, χωρὶς κανένα ἐλαφρυντικό, λέγοντας «ὅτι ἄρσενοκοῖται βασιλείαν Θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν»²⁶ καὶ ὅτι · «οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσί» (στ. 32).

²² «Γεν. α' 26

²³ Ρωμ. α' 20-32

²⁴ «πεπληρωμένονς, ἀδικίᾳ, πορνείᾳ, πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ, μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοηθείας, ψιθυριστάς, καταλάλους, θεοστυγεῖς, ὑβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφενρέτας κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀσπόνδους, ἀνελεήμονας» (Αὐτ. στ. 29,30).

²⁵ «ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὃν οὐ συνήκε, παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὄμοιώθη αὐτοῖς», Ψαλμ. ΜΗ' 13.

²⁶ Α' Κορ. στ' 9.

(δ) Θεωρεῖ ὅτι «ἡ μετάλλαξις τῆς φυσικῆς χρήσεως εἰς τὴν παρὰ φύσιν» σχέση (α' 26) εἶναι συνέπεια «τῆς μετάλλαξης τῆς ἀληθείας τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει» (α' 25) καὶ τῆς ἐκτροπῆς ἐκ τῆς πίστεως στὸν ἀληθινὸν Θεό, «οὐχ ὡς Θεὸν ἐδόξασαν» (α' 21), ὅπως καὶ σκοτισμένης καὶ ἀσύνετης καρδιᾶς, «ἀλλ' ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία» (α' 21). Ή μὴ κατὰ φύσιν συνουσίᾳ ἀποτελεῖ ἡθικὴ ἔκπτωση καὶ εἶναι συνέπεια τῆς ἀπομάκρυνσης ἀπὸ τὸν Θεό, τῆς ἀπόρριψης τῆς ἀληθείας Του²⁷.

(ε) Η σχέση μὲ τὸν ἀληθινὸν Θεὸν διαρρηγνύεται σὲ τέτοιο βαθμό, ὥστε ὁ Θεὸς τοὺς ἐγκαταλείπει, τοὺς «παραδίδει» ὁ Ἰδιος «εἰς ἀκαθαρσίαν τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν αὐτοῖς», (α' 24), «εἰς πάθη ἀτιμίας» (α' 26) καὶ «εἰς ἀδόκιμον νοῦν ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα» (α' 28).

(στ) Τέλος, ἡ κατὰ φύσιν συνάφεια, ὀνομάζεται «χρῆσις», ποὺ σημαίνει ὅτι ἡ συνεύρεση σκοπὸν ἔχει τὴν ἀξιοποίηση τῆς φυσικῆς λειτουργίας καὶ ὅχι τὴν ἰκανοποίηση τῆς ἡδονίζουσας ἐπιθυμίας. Η ἡδονὴ ὑπηρετεῖ τὴν «χρῆσιν» καὶ ἐπισφραγίζει τὴν ἀγάπην. Άγαπῶ ὅμως δὲν σημαίνει συμπαθῶ, ἀλλὰ προσφέρομαι, δίνω ὅτι ἔχω, τὸν ἔαυτό μου, δὲν κρατάω τίποτα γιὰ μένα, αὐτὸν εἶναι κένωση· καὶ λαμβάνω ὅτι μοῦ προσφέρεται ὡς ἀντίστοιχη κενωτικὴ ἀνταπόκριση, ὅχι ὡς ἀνταπόδομα. Εἶναι σὰν νὰ ἀδειάζω ἀπὸ τὸ αἷμα μου καὶ νὰ γεμίζω μὲ τὸ αἷμα τοῦ ἄλλου.

Ανάλογα προσεγγίζει τὸ θέμα καὶ ὁ ἴερὸς Χρυσόστομος, καθὼς ὑπομνηματίζει τὴν πρὸς Ρωμαίους Ἐπιστολὴν τοῦ Παύλου, θεωρῶντας τὴν παρὰ φύσιν σχέση ὡς τὴν μεγαλύτερη ἀμαρτία. Ή κατὰ φύσιν ἔνωση γεννᾷ ζωὴν καὶ γιὰ τοὺς ἴδιους καὶ ἀπὸ τοὺς ἴδιους. Σχετικὴ μελέτη ἔχει γράψει ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μάνης κ. Χρυσόστομος²⁸, στὴν ὁποία γιὰ ἐξοικονόμηση χρόνου παραπέμπω, χωρὶς νὰ σχολιάσω περαιτέρω τὸ θέμα.

²⁷ Κατάλληλος ἡ παρανομία τῇ δυσσεβείᾳ. Ωσπερ γὰρ μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, οὕτω τὴν ἔννομον τῆς ἐπιθυμίας ἀπόλαυσιν μετέβαλον εἰς παράνομον (Θεοδώρητος, PG 83).

²⁸ Μάνης Χρυσόστομος: Ο ἴερὸς Χρυσόστομος περὶ τῆς ὁμοφυλοφιλίας (Συμβολὴ στὴν ἐπικαιρότητα τοῦ θέματος), 2024.

Τελικά, αύτὸν ὁνομάζεται στὴ σύγχρονη κοινωνίᾳ δικαίωμα, ἀγάπη, προσανατολισμός, ταυτότητα, ὑπερηφάνεια, αύτὸν τὸ ἴδιο χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο ἀτιμία, ἀσχημοσύνη, ἀκαθαρσία, μὴ καθῆκον, ἀπὸ δὲ τὸν Χρυσόστομο μανία, ὕβρις, ἀλλόκοτη λύσσα²⁹. Καὶ ἐπειδὴ ἡ ἐκτροπὴ ἀπὸ τῇ φύσῃ προσβάλλει τὸν πυρηνα τῆς σχέσης τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεό, δὲν μποροῦμε νὰ ισχυρισθοῦμε, ὅτι οἱ θέσεις αὐτὲς ἀντανακλοῦν τὶς ἡθικὲς ἀντιλήψεις τῆς τότε ἐποχῆς καὶ συνεπῶς θὰ μποροῦσαν νὰ παραθεωρηθοῦν.

Η ΑΞΙΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Ο ἄνθρωπος εἶναι πλασμένος «κατ' εἰκόνα τοῦ Τριδικοῦ Θεοῦ καὶ καθ' ὄμοιῶσιν». Αὐτὴ ἡ εἰκόνα ἔχει ἀλλοιωθεῖ ἀπὸ τὴν ἀμαρτία. Σκοπὸς τῆς Ἑκκλησίας εἶναι «ἡ ἀνάστασις τῆς πρὶν πεσούσης εἰκόνος», δηλαδὴ ἡ ἀνάδειξη τῆς ἀνθρώπινης ἀξίας, τιμῆς καὶ δόξης. Αναφαίρετο στοιχεῖο σὲ αὐτὴν τὴν πορεία εἶναι ἡ ἡθικὴ κάθαρση ποὺ κατορθώνεται μὲ τὴν καλλιέργεια τῶν ἀρετῶν, ἡ ὅποια ἀναπόφευκτα περνάει ἀπὸ τὸν σεβασμὸ στοὺς φυσικοὺς ὅρους, στὴ φυσιολογία.

Ἐπίσης, ὁ ἄνθρωπος εἶναι ψυχοσωματικός, οἱ ψυχικὲς λειτουργίες πρέπει ἀπαραιτήτως νὰ ἐναρμονίζονται μὲ τὴ φυσιολογία τοῦ σώματος. Κάθε παρέκκλιση ἀπὸ αὐτὸν τὸν κανόνα ἀποτελεῖ ἀσθένεια καὶ διαταραχὴ ποὺ πρέπει νὰ θεραπευθεῖ. Γι' αὐτὸν ὑπάρχει ἡ ἐπιστήμη καὶ ἡ γνώση. Ἐὰν δὲ εἶναι ἔκουσίως προκλητή, τότε ἀποτελεῖ ἀμαρτία καὶ διαστροφή. Γι' αὐτὸν ὑπάρχει ἡ Ἑκκλησία. Ἡ ρήξη τῆς ἀρμονικῆς σχέσης ψυχῆς καὶ σώματος, ὡς ἀποτέλεσμα ἐπιλεγμένης παρέμβασης ἀποσκοπεῖ στὴν ἀλλοίωση τῆς ἀνθρώπινης ὄντολογίας καὶ ἀποτελεῖ βεβήλωση τῆς ἴδιας τῆς ἀνθρώπινης φύσεως. Αὐτὸς εἶναι ὁ λόγος ποὺ ἡ Ἑκκλησία διὰ στόματος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου τὴν θεωρεῖ ἀμαρτία, ὅσο καὶ ἀν δλῶς ἀσύνετα τὴν ἀμνηστεύουν τὰ σημερινὰ ὑπουργικὰ στόματα. Ὁπως πολὺ εὔστοχα παρατηρεῖ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀλβανίας Ἀναστάσιος, «τὸ παρὰ φύσιν δὲν καθίσταται κατὰ

²⁹ Πάντα μὲν οὖν ἀτιμα τὰ πάθη μάλιστα δὲ ἡ κατὰ τῶν ἀρρένων μανία· καὶ γὰρ πάσχει ἐν τοῖς ἀμαρτήμασιν ἡ ψυχὴ μᾶλλον καὶ καταισχύνεται ἡ τὸ σῶμα ἐν τοῖς νοσήμασι... Πρὸς τὴν ἀλλόκοτον ταύτην λύσσαν ἐξώκειλαν... Όθεν καὶ συγγνώμης ἀπάσης εἰσὶν ἐκτὸς καὶ εἰς αὐτὴν τὴν φύσιν ὕβρίσαντες».

(Ιωάννου Χρυσοστόμου, Ὄμιλία Ε', Ρωμ. 1, 18-25, ΕΠΕ 16B, 406, σσ. 406-408)

φύσιν μὲ νομικὲς διατάξεις» καὶ συμπληρώνουμε ἐμεῖς· καὶ ἡ ἀμαρτία δὲν ἀμνηστεύεται αὐθαιρέτως μὲ ἀνεύθυνες ὑπουργικὲς δηλώσεις.

ΣΥΝΕΠΕΙΕΣ ΤΟΥ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΥ ΝΟΜΟΥ

Τὸ φαινόμενο τῆς νομικῆς θεσμοθέτησης τοῦ γάμου μεταξὺ δύο ἀτόμων τοῦ ἴδιου φύλου, δὲν ἔχει φίλες στὴν ἴστορία, σὲ κανένα πολιτισμὸ καὶ σὲ καμμία θρησκεία, πουθενὰ δὲν τὸ συναντοῦμε. **Ποτὲ** ἡ ὁμοφυλοφιλικὴ συμβίωση δὲν χαρακτηρίσθηκε ὡς οἰκογένεια. Οἱ κοινωνίες ὅμως λειτούργησαν, προχώρησαν, ἀναπτύχθηκαν, ἐξελίχθηκαν, δημιούργησαν πολιτισμό. Τὸ ἐπιχειρούμενο πείραμα, ἀντὶ νὰ λύσει προβλήματα, θὰ γεννήσει καὶ θὰ τὰ πολλαπλασιάσει.

(α) Τυχὸν ψήφιση τοῦ νόμου θὰ δημιουργήσει σύγχυση μεταξὺ τοῦ τὶ εἶναι φυσικὸ καὶ τὶ ὄχι, τὶ ἡθικὸ καὶ τὶ ἀμαρτία, τὶ οἰκογένεια καὶ τὶ συμβιωτικὴ ὅμαδα. Η ἀλλοίωση τῶν κοινωνικῶν ἡθῶν, ὁ ἔθισμὸς στὸ ἔλκυστικὸ παράξενο καὶ ἀφύσικο, ἡ δημιουργία νέων στερεοτύπων, ὁδηγοῦν σὲ μιὰ νέα δῆθεν ἡθικὴ ποὺ ἀντιβαίνει πλήρως στὴν ἡθικὴ τοῦ Εὐαγγελίου, τῆς ἴστορίας, τῆς ἐλληνικῆς παραδοσῆς μας.

(β) Η ὁμοφυλοφιλία ὡς ἰσότιμη νομικὰ πρὸς τὴν ἔτεροφυλία ἐμφανίζεται ὡς ἐναλλακτικὴ πρόταση ζωῆς στὰ νέα κυρίως ἀτομα. Αὐτὸ σημαίνει ὅτι ἐπιπλέον δημιουργεῖ σύγχυση ἀνάμεσα στὸ τὶ εἶναι κάποιος/α, στὸ πῶς νοιώθει καὶ στὸ τὶ μπορεῖ νὰ γίνει. Έὰν ἡ ταυτότητα τοῦ ἀτόμου εἶναι ἐπιλέξιμη, τότε μπορεῖ νὰ δοκιμάσει, νὰ πειραματισθεῖ, μὲ πιθανότατα ἀθεράπευτες συνέπειες. Η ἀνθρώπινη ὄντοτολογία μεταλλάσσεται καταστροφικά, ἀποκτᾶ προοπτικὴ ὑπαρκτικοῦ θανάτου. Καὶ ὅλα αὐτὰ μὲ τὴν ἀπόλυτη εὐθύνη τῆς Κυβέρνησης.

(γ) Τὸ πρόβλημα γίνεται ἱδιαζόντως μεγάλο ὅταν μέσω τῆς ἐκπαίδευσης καὶ τῆς σχετικῆς νομοθέτησης ἐπιβάλλεται στὰ παιδιὰ μιὰ ἀγωγὴ σύμφωνα μὲ τὴν ὅποια παρουσιάζεται τὸ ἀφύσικο καὶ ὅπωσδήποτε μὴ ἐπιστημονικὰ τεκμηριωμένο καὶ ἐμπειρικὰ ἀποδεδειγμένο ὡς φυσικὸ καὶ κυρίως ὡς προοδευτικό, σύγχρονο, ἀπελευθερωτικὸ καὶ φυσικὰ ὡς ἐπιλέξιμο καὶ ἐπιθυμητό³⁰.

³⁰ Βλ. Madoc Cairns, Scandinavian bishops speak out on sexuality and gender, 28 March 2023, THE TABLET, <https://www.thetablet.co.uk/news>

When a “view of human nature that abstracts from the embodied integrity of personhood, as if physical gender were accidental” is put forward, however, “we must dissent”. Further

(δ) "Όταν αύτός ό τύπος ζωῆς και ὁ οἰκογένειας προβάλλεται ως κάτι σύγχρονο, εὔκολα μπορεῖ νὰ γίνει μόδα και ἀντὶ νὰ βοηθήσει κάποιους λίγους που βρίσκονται σὲ αὐτὴν τὴν κατάσταση, νὰ πολλα- πλασιάσει ἐπικίνδυνα τὴν παρέκκλιση ἀπὸ τὴ φυσικὴ ὁδὸ και ἐκτροπή. Η λάθος εἰκόνα δημιουργεῖ ἀσθένεια, ἡ ὅποια μεταδίδεται ταχύτατα, δεδομένου ὅτι τὰ ἄτομα αὐτὰ ἔχουν τὴν τάση νὰ προβάλ- λουν τὸν τύπο τῆς ζωῆς τους ως πρότυπο δῆθεν ἀπελευθέρωσης, νὰ παρελαύνουν καμαρωτὰ και μὲ ύπερηφάνεια και ἔτσι νὰ δημιουργοῦν ἐθισμὸ και ἐξοικείωση, μεταμορφώνοντας τὸ φαινόμενο σὲ κατάστα- ση, κάτω ἀπὸ τὰ χαμόγελα και τὰ χειροκροτήματα τῶν ἀπερισκέπτως νομοθετούντων.

(ε) "Οπως πάλι ύποστηρίζει ό Μακαριώτατος Αρχιεπίσκοπος Άλβανίας κ. Αναστάσιος, «ἡ διαιώνιση τῆς ἀνθρωπότητας ἔχει στηρι- χθεῖ στὴν ὑπαρξη δύο φύλων και στὴν ἔνωσή τους. Αντίθετα, ἔνας τέτοιος νόμος προσβάλλει τὴ δημιουργία... Δὲν ἀποτελεῖ κοινωνικὴ πρόοδο ἀλλὰ σύγκρουση μὲ τὴ φυσικὴ τάξη, κατήφορο» (21.1.2024).

(στ) Η πιθανότητα ἀφοῦ ψηφισθεῖ ό νόμος ως προτείνεται ἀργότερα νὰ συμπεριλάβει και τὴν προσφυγὴ σὲ δυνατότητες που παρέχουν οἱ σύγχρονες ἀναπαραγωγικὲς τεχνικές, ὅπως ἡ χρήση παρένθετης μητρότητας, ως παρατηρεῖ ό Σεβασμιώτατος Μητροπο- λίτης Δημητριάδος κ. Ἰγνάτιος, ὁδηγεῖ ἀναπόφευκτα σὲ «σκανδαλώδη ύποτιμηση τῆς γυναικας ως ἐργαλείου τεκνοποιίας, στερημένης τοῦ μητρικοῦ της ρόλου και τῆς συμμετοχῆς της σὲ μιὰ ὀλοκληρωμένη οἰκογένεια. Άφαιρεῖ δικαιώματα και ύποτιμᾶ τὴν ἀξία της».

(ζ) Ο γάμος δὲν εἶναι δικαιώμα. Εἶναι θεσμός. Τὸν προστατεύει τὸ Σύνταγμα ἐπειδὴ συντηρεῖ, ἀναπαράγει και προάγει τὸ Ἐθνος. Αντίθετα, ἡ προπαγάνδα περὶ δικαιωμάτων και ἰσότητος τῶν ὁμοφυ- λοφίλων στὸν γάμο και ἡ τυχὸν ψήφιση τοῦ νομοσχεδίου ύπονο- μεύει τὸ Ἐθνος και ύπὸ τὴν ἔννοια αὐτὴν λειτουργεῖ ἀντεθνικά. Οἱ δημογραφικὲς συνέπειες ἐνὸς τέτοιου νόμου φαντάζουν τρομακτικές, ἵδιως μάλιστα σὲ μιὰ χρονικὴ συγκυρία σὰν τὴν παροῦσα, ὅπου τὸ

---

to this, "we protest when such a view is imposed on children as if it were not a daring hypothesis but a proven truth".

δημογραφικό πρόβλημα άποτελεῖ τὸν μεγαλύτερο κίνδυνο καὶ χαρακτηρίζεται ως ἐφιάλτης, μάλιστα καὶ ἀπὸ ἐπίσημα βουλευτικὰ χεύλη, τοῦ πρ. ὑπουργοῦ κ. Τάκη Θεοδωρικάκου³¹.

Τελικά, ἡ νομιμοποίηση τοῦ γάμου μεταξὺ ἀτόμων τοῦ ἴδιου φύλου, στὴν οὐσίᾳ καταστρέφει τὰ ὄμοφυλόφιλα ἄτομα, δημιουργεῖ σύγχυση στὰ φυσιολογικά, διχάζει τὴν κοινωνία, προσβάλλει τὴ φύση. Ἐπιπλέον, ὁ θεσμὸς τῆς οἰκογένειας ἀπαξιώνεται, οἱ ἡθικὲς ἀξίες ἐκφυλίζονται, ὁ ἀνθρωπὸς εὔτελίζεται, ἡ δημογραφικὴ ἀπειλὴ κορυφώνεται, ἡ πίστη στὸν Θεὸν κλονίζεται, ἡ νέα γενιὰ αὐτοαμφισβητεῖται, ὁ πολιτισμὸς ὅπως τὸν γνωρίζουμε καταστρέφεται. Εἶναι δυνατὸν νὰ μὴν ἀντιδράσει ἡ Ἔκκλησία;

ΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ

Δὲν θὰ ἥθελα νὰ ἀσχοληθῶ στὴν παροῦσα ὄμιλίᾳ μὲ τὴ νομικὴ διάσταση τοῦ θέματος. Τὸ Ἑγκύκλιο Σημείωμα τῆς Τερᾶς Συνόδου, τὰ σχόλια καὶ οἱ εὕστοχες ἀναλυτικὲς παρεμβάσεις τῶν ἀδελφῶν Μητροπολιτῶν Λαρίσης, Πειραιῶς, Μάνης, καὶ Μεσσηνίας, ὅπως καὶ οἱ ἐπιστημονικὲς δημοσιεύσεις εἰδικῶν περὶ τὸ οἰκογενειακὸ καὶ ἀστικὸ δίκαιο νομικῶν, καθ. Ρόης Παντελίδου³², καθ. Γεωργίου Γεωργιάδη³³, ἐναργῶς παρουσιάζουν νομικὴ προσέγγιση ἀποδεκτὴ ἀπὸ τὴν Ἔκκλησία καὶ καταδεικνύουν μὲ σαφήνεια τὴ δυνατότητα νομικῶν διεξόδων, προκειμένου νὰ ρυθμισθοῦν ζητήματα, χωρὶς τὴν κατ’ ἀνάγκην νομικὴ θεσμοθέτηση τοῦ γάμου μεταξὺ ἀτόμων τοῦ ἴδιου φύλου.

Τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι ἡ ἀδυναμία ἐξευρέσεως νομικῶν ρυθμίσεων, ἀλλὰ ἡ ἀνυπαρξία πολιτικῆς βουλήσεως.

---

³¹ Τάκης Θεοδωρικάκος: Δὲν ἔχουμε κανένα μέλλον ως χώρα χωρὶς τὴν ἀντιμετώπιση τοῦ δημογραφικοῦ, Ὄμιλία στὴν Όλομέλεια τῆς Βουλῆς, 15.12.2023.

³² Παντελίδου, Ρόη, Ο γάμος ως ἐνωση δύο προσώπων διαφορετικού φύλου, *ΤΟ ΒΗΜΑ*, Σα 15.1.2024

³³ Γεωργιάδης Γεώργιος, Περὶ «ισότητας στο οικογενειακό δίκαιο», Ποιο εἶναι λοιπόν το ὄριο στις επιθυμίες των πολιτῶν; Εάν υιοθετήσουμε το μοντέλο νομοθέτησης που προτείνεται, δὲν υπάρχει ὄριο, *Νομική Βιβλιοθήκη*, 16.1.2024, <https://daily.nb.org/arthrografia/peri-isotitas-sto-oikogeneiako-dikaio>

ΓΕΝΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ – ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΣΧΟΛΙΑ

A. Σύμφωνα μὲ τὰ παραπάνω, ύπάρχει μία βασικὴ ἀρχὴ ποὺ ἔχει τέσσερα μέρη ἀδιαπραγμάτευτης ἰσχύος. Τὰ φύλα:

1. Εἶναι **μόνον δύο**, δὲν ύπάρχει κάτι ἄλλο διαφορετικὸ ἥ ἐνδιάμεσο, ὅπως ἔξυπονοεῖ ὁ ὄρος ΛΟΑΤΚΙ.
2. Εἶναι μεταξύ τους διαφορετικά, ποὺ σημαίνει ὅτι ύπάρχει **σαφὴς διάκριση** ἀνάμεσα στὰ δύο φύλα, ἡ ὅποια καὶ πρέπει μὲ κάθε τρόπο νὰ διατηρεῖται. Η ἀσάφεια δημιουργεῖ σύγχυση καὶ ἡ σύγχυση κρίση ταυτότητας.
3. Δὲν εἶναι μόνον διαφορετικά, ἀλλὰ εἶναι **κυρίως συμπληρωματικά**. Η διαφορετικότητά τους δὲν ύπάρχει ἀπλῶς γιὰ νὰ τὰ διακρίνει, ἀλλὰ ὅντας συμπληρωματικά, ύπάρχει κυρίως γιὰ **νὰ ύπηρετεὶ τὴν ἔνωσή τους**. Η σωματικὴ ἔνωση ἔχει διπλὸ σκοπό· τὴν ἀναπαραγωγὴ τῆς ζωῆς καὶ τὴν ψυχοσωματικὴ ὀλοκλήρωση τοῦ ἀγαπητικοῦ συνδέσμου. Γιὰ τὸν λόγο αὐτόν, δὲν ἀποτελεῖ πράξη ἀλλὰ ἵερὴ σχέση, ἡ ὅποια προφανῶς καὶ πρέπει νὰ εἶναι ψυχοσωματικὰ ἄρτια καὶ κατὰ φύσιν.
4. Η ἀρχὴ τῆς ζωῆς καὶ συνεπῶς ἡ ἀνθρώπινη ὑπαρξη στηρίζεται στὴν **έτεροφυλικότητα**. Κάθε τι ποὺ ἀποδυναμώνει τὴ διάκριση τῶν φύλων εἶναι προσβολὴ τῆς ἴερότητας τῆς ζωῆς καὶ τοῦ ἀνθρώπου.

B. Ἔνα ἐπιχείρημα ποὺ συχνὰ ἀκούγεται εἶναι ὅτι ἐφόσον μεταξὺ δύο ἀνθρώπων ύπάρχει ἀγάπη, ἡ ἀγάπη αὐτὴ πρέπει νὰ ἐκφρασθεῖ καὶ συνεπῶς δικαιοῦνται νὰ συνάψουν σχέση γάμου, ἀκόμη καὶ δύο ἄτομα τοῦ ἴδιου φύλου, μιᾶς καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ γάμου εἶναι ἡ διὰ τῆς ἀγάπης τελείωση. Εἶναι ὅμως ἡ ἐρωτικὴ ἔλξη ἐξ ὀρισμοῦ γνήσια ἀγάπη, μάλιστα ἀνεξάρτητη τῶν φύλων;

ΤΗ ἀγάπη ἔχει πολλὲς μορφές. Ἄλλη εἶναι ἡ ἀγάπη μεταξὺ ἀδελφῶν, ἄλλη μεταξὺ γνωστῶν καὶ φίλων, ἄλλη τῶν γονέων πρὸς τὰ τέκνα καὶ ἀντιστρόφως, ἄλλη ἡ ἀγάπη πρὸς ὄλους, ἀκόμη καὶ πρὸς τοὺς ἐχθρούς, ποὺ ἀναφέρει τὸ Εὐαγγέλιο. Η φυσικὴ σχέση στὶς παραπάνω περιπτώσεις μπορεῖ νὰ περιλαμβάνει σωματικὲς ἐκδηλώσεις ἀπλῆς ἐπαφῆς (ἐναγκαλισμοὺς καὶ διακριτικοὺς ἀσπασμούς), ἀλλὰ

εἶναι ἐλεύθερη ἀπὸ σεξουαλικὲς ἔξαρσεις καὶ κινήσεις ἀμοιβαίας σωματικῆς ἐνώσεως. Δὲν δῦνει σὲ γάμο. Στὴν Καινὴ Διαθήκη ἡ ἀγάπη, ἐνῶ ἐκθειάζεται ως μείζων τῶν ἀρετῶν καὶ χρησιμοποιεῖται ως φῆμα ἡ οὐσιαστικὸ 315 φορές, σὲ καμμία τῶν περιπτώσεων δὲν συνδέεται μὲ τὸ ἐρωτικὸ αἴσθημα, τὸ ὅποιο ἀποκαλεῖται «ἐπιθυμία»³⁴.

Ἡ ἴδιομορφία τῆς ἐρωτικῆς ἔλξης εἶναι ὅτι ἀναπόφευκτα συνοδεύεται ἀπὸ σεξουαλικὴ ἐπιθυμία, ἡ ὅποια βέβαια χαρακτηρίζεται ἀπὸ παρορμητισμὸ καὶ ἡδονικὸ αἴσθημα καὶ συνεπῶς τὸ ἐνδεχόμενο ἡ ἀγάπη νὰ νοθεύεται ἀπὸ ἀνελευθερία καὶ ἴδιοτέλεια εἶναι ὁρατό. Ως ἐκ τούτου ἡ σεξουαλικὴ ἰκανοποίηση δὲν μπορεῖ νὰ ἀποτελεῖ αὐτοσκοπό.

Αὐτὸ ἀντισταθμίζεται, ὅταν ὁ σκοπὸς τῆς ἐνώσεως εἶναι νὰ δώσει ζωὴ σὲ ὅλες τῆς τὶς μορφὲς καὶ ὅταν τὰ πάντα γίνονται ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Ἡ ἀληθινὴ ἀγάπη «...εἶναι ἡ ἐν Θεῷ κοινωνία τῶν ψυχῶν, ὅπως ἡ κοινωνία τῶν ἀγίων...»³⁵, εἶναι πάντοτε στὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, σεβόμενη ἀσφαλῶς τὰ ἔργα Του, κορύφωση τῶν ὅποιων εἶναι ὁ ἀνθρωπὸς, ὅπως ὅμως Αὐτὸς τὸν δημιούργησε. Ἡ ἀγάπη προϋποθέτει **σεβασμὸ τῆς ἀνθρώπινης ὄντολογίας**, ὅτι «ὁ Θεὸς ἐποίησεν τὸν ἀνθρωπὸν κατ' εἰκόνα Θεοῦ, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς»³⁶. Μέσα σὲ αὐτὸ τὸ πλαίσιο ἡ Ἐκκλησία κατανοεῖ τὸν γάμο καὶ τὸν ἀναβιβάζει σὲ μυστήριο. Ο γάμος πρέπει νὰ ἔχει τὴ δυνατότητα νὰ ἀναπαράγει τὴ ζωὴ.

Ἐὰν ἵσχυε ὅτι ἡ ἐρωτικὴ ἔλξη εἶναι ἡ κατ' ἔξοχὴν ἐκφραση τῆς ἀγάπης καὶ ως ἐκ τούτου δικαιολογεῖ κάθε σχέση, τότε **Θὰ μποροῦσε νὰ δικαιολογηθεῖ καὶ ἡ εὔκολη ἐναλλαγὴ συντρόφων καὶ ἔμμεσα ἡ μοιχεία, σίγουρα δὲ ἡ πολυγαμία**. Ο ἐρωτας δὲν εἶναι πάντοτε γνήσια ἀγάπη.

Γ. Ἡ Κυβέρνηση ὑποστηρίζει ὅτι ἀποτελεῖ εὐθύνη τῆς νὰ ἐπιλύσει προβλήματα ποὺ ἀντιμετωπίζουν παιδιὰ τὰ ὅποια γεννιοῦνται ἐντὸς περιβάλλοντος ὁμοφυλοφιλικῶν συμβιώσεων. **Τὰ παιδιὰ ὅμως αὐτὰ εἶναι ἐλάχιστα, προέκυψαν ἐκτὸς τῆς πατρίδος μας καὶ τὸ ὅλο**

³⁴ «Πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα εἰς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτὴν ἥδη ἐμοίχευσεν αὐτήν...», *Ματθ. ε' 28*.

³⁵ Οσία Γαβριηλία (Παπαγιάννη), ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἐβραϊκὸ συγγραφέα Yehuda Hanegbi, *Η Ἀσκητικὴ τῆς ἀγάπης*, σ. 414.

³⁶ *Γεν. α' 27*.

πρόβλημα ἀφ' ἐνὸς μὲν εἶναι εἰσαγόμενο, ἀφ' ἑτέρου δὲ προκαλεῖ τεκτονικὲς ἀναστατώσεις στὴν κοινωνία μας, καθὼς ἔχεται σὲ κάθετη ἀντίθεση μὲ τὸν πολιτισμό, τὴν κοινωνικὴν θικὴν καὶ τὶς ἀρχές μας.

Δ. Τὸ πρόβλημα ἐμφανίζεται ἀρκετὰ δύσκολο, ὅχι ἐξ αἰτίας τῆς ἀντικειμενικὰ ὑφιστάμενης ἀνάγκης, ποὺ πρέπει κάπως νὰ ρυθμισθεῖ, ἀλλὰ λόγω τῆς ἔντονης φόρτισης ποὺ τὸ συνοδεύει. Η Κυβέρνηση θέλει νὰ τὸ ἐπιβάλει μὲ κάθε τρόπο. Γι' αὐτὸ καὶ μεθοδευμένα προβάλλει μία σχετικὴ ἰδεολογία ποὺ προφασίζεται καὶ ηθικοὺς λόγους, ὅπως τὴν προάσπιση ἀτομικῶν δικαιωμάτων, τὰ ὅποια γίνονται διεθνῶς ἀποδεκτά. Κάθε ἔνας ποὺ δὲν ἀποδέχεται τὴν μεθόδευση καὶ ἀντιδρᾷ στὴν ἐπιβολὴ τῶν μέτρων στιγματίζεται ὡς ἀντιδραστικός. Αὐτὸ ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νὰ παρουσιάζεται η Κυβέρνηση ὡς ηθικὰ εὐαίσθητη καὶ η Ἐκκλησία ὡς ἐθελοφλοῦσα ἔναντι τῶν δῆθεν πιεστικῶν προβλημάτων τῶν δύστυχων αὐτῶν παιδιῶν.

Ε. Τελικά, ἀπευθυνόμαστε σὲ μία κοινωνία, κυρίως νέων, οἱ ὅποιοι ἀντιδρῶντας ἔντονα στὰ παραδοσιακὰ στερεότυπα, τὰ ἔχουν ἀντικαταστήσει μὲ ἄλλα στερεότυπα καὶ προκαταλήψεις ύπὸ τὸ κάλυμμα τῆς πολιτικῆς ὁρθότητας. Πρέπει νὰ καταλάβουμε ὅτι δὲν μᾶς καταλαβαίνουν.

Αὐτό, παρὰ τὸ ὅτι δυσκολεύει τὴν ἐπικοινωνία μας, δὲν μᾶς ἐμποδίζει, ἀλλὰ μᾶς ἐπιβάλλει νὰ μιλήσουμε μὲ σωστὸ τρόπο, μὲ λογικὴ ἐπιχειρηματολογία, τεκμηριωμένα, μὲ κατανόηση, μὲ εὐγένεια, μὲ ἔμπνευση, μὲ πληρότητα χριστιανικοῦ ἥθους καὶ φρονήματος, ἀλλὰ καὶ μὲ μαχητικότητα. Ο λόγος μας ὡς Ἐκκλησίας πρέπει νὰ εἶναι προφητικός, ἀνεξάρτητα ἀπὸ ἐὰν μᾶς ἀποδέχονται ή ὅχι. Οἱ προφῆτες δὲν εἰσακούσθηκαν, μᾶλλον ἐδιώχθησαν. Ὅμως ὅλοι ἐπιβεβαιώθηκαν.

ΣΤ. Πρόταση μας δὲν εἶναι νὰ ἐγκαταλειφθοῦν τὰ παιδιὰ στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ νὰ βρεθοῦν λύσεις ποὺ νὰ μὴν προσβάλλουν τὸν θεσμὸ τῆς οἰκογένειας καὶ τοῦ γάμου. Τὸ πρόβλημα δὲν εἶναι ὅτι δὲν ὑπάρχουν λύσεις καὶ δυνατότητα νομικῶν ρυθμίσεων πρὸς αὐτὴν τὴν κατεύθυνση, οὕτε καὶ η ἐλλειψη ἐπιχειρημάτων ἀπὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴν πλευρά. Τὸ πρόβλημα ἀναδεικνύεται καὶ μεγενθύνεται ἀπὸ τὴν

ελλειψη πολιτικής βούλησης και τὴν πληθώρα παραπλανητικων δικαιολογιῶν ἀπὸ τὴν πλευρὰ τῆς Κυβέρνησης.

Γιὰ παράδειγμα ἡ Κυβέρνηση ἐπιμένει στὴ λεγόμενη τεκνοθεσίᾳ αὐτῶν τῶν παιδιῶν. Εἶναι ὅμως τόσα λίγα τὰ παιδιὰ ὁμοφυλόφιλων καὶ πολὺ λιγότερα αὐτὰ ποὺ ἐνδεχομένως θὰ δρφανέψουν. Ἡ ἄποψη ποὺ ἔξεφρασε ἡ Τερψιθέα Σύνοδος ὅτι τὰ παιδιὰ δὲν εἶναι «κατοικίδια ζῶα συντροφιᾶς» ἢ «ἀξεσούαρ» δὲν εἶναι ἀστεῖο λογοπαίγνιο. Σύμφωνα μὲ ἐπίσημα στοιχεῖα τοῦ Υπουργείου Έργασίας³⁷ τὸ 2021 ύπηρχαν 73 διαθέσιμα παιδιὰ πρὸς υἱοθεσία καὶ ἐκκρεμοῦσαν 825 αἰτήσεις γιὰ νιοθεσία. Συνεπῶς δὲν ἔχουμε παιδιὰ γιὰ τὰ ὄποια δὲν ὑπάρχουν οἰκογένειες νὰ τὰ νιοθετήσουν. Δυστυχῶς, τὸ ἐπιχείρημα τῶν παιδιῶν τὰ ἐργαλειοποιεῖ καὶ ἐμποδίζει νὰ διακρίνουμε τὴν ἀλήθεια.

Ἐκτὸς τούτου, ὅπως ἀναφέρει ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσσηνίας κ. Χρυσόστομος «Τὰ ἔτεροφυλα ζευγάρια γιὰ νὰ νιοθετήσουν παιδὶ περνοῦν ἀπὸ ψυχολογικὴ εξέταση. Αὔτὸ δὲν σημαίνει κάτι; Δὲν βλέπουν ὅτι ἐπιστημονικὰ δὲν μπορεῖ νὰ γίνει νιοθεσία μεταξὺ ὁμόφυλων ζευγαριῶν; ἀφήνω τὸν κοινωνικὸ ἀντίκτυπο στὴν ἀκρη...».

Z. Τὸ πρόβλημα τῶν παιδιῶν ποὺ μεγαλώνουν σὲ τέτοιο περιβάλλον εἶναι μεγαλύτερο ποὺ γεννήθηκαν ἀπὸ ὅταν καὶ ἀν δρφανεύσουν. Τοῦτο, διότι δὲν εἶναι ὅτι δὲν ἔχουν πατέρα ἢ μητέρα, ἀλλὰ ὅτι ἔχουν ἀντὶ γιὰ μητέρα πατέρα καὶ ἀντὶ γιὰ πατέρα μητέρα. Ἡ σύχγυση εἶναι προφανής. **Ἡ μονογονεϊκὴ οἰκογένεια προκαλεῖ στέρηση ἀλλὰ ὅχι σύγχυση.** **Ἡ ὁμοφυλοφιλικὴ προξενεῖ καὶ τὰ δύο.**

Παρὰ ταῦτα, τὸ θέμα δὲν εἶναι τόσο ἡ τεκνοθεσίᾳ, ἀφοῦ πρὸς τὸ παρὸν ἀφορᾶ ἐλάχιστα παιδιά. Αὐτὰ δὲ ποὺ ἐνδεχομένως θὰ χάσουν τὴ φυσικὴ ἢ τὴ νόμιμη μητέρα τους καὶ πρέπει κάποιος νὰ τὰ ἀναδεχθεῖ εἶναι ἐλάχιστα.

Τὸ θέμα εἶναι κυρίως ὁ γάμος. Αὔτὸς θὰ αὐξήσει καὶ τὶς παρὰ φύσιν αὐτὲς σχέσεις, θὰ αὐξήσει τὰ ἀτομα ποὺ ἐμφανίζονται μὲ σύγχυση ταυτότητος φύλου καὶ θὰ αὐξήσει τὸν ἀριθμὸ τῶν δύστυχων αὐτῶν παιδιῶν ποὺ γεννιοῦνται κάτω ἀπὸ τέτοιες ἀφύσικες συνθῆκες.

³⁷ <https://ypergasias.gov.gr/proti-dimosiefsi-dedomenon-gia-tis-yiothesies-kai-tis-anadoches-stin-ellada-1o-trimino-2021/>

Μεγαλύτερο ἀπὸ τὸ πρόβλημα τῆς ὁρφάνιας, ὅτι τὸ παιδὶ θὰ χάσει τὸν βιολογικὸν τοῦ γονέα, εἶναι ὅτι μεγαλώνει ἀφύσικα μὲν δυὸς γονεῖς τοῦ ἕδιου φύλου. Πρέπει πάσῃ θυσίᾳ νὰ προληφθοῦν οἱ γεννήσεις τέτοιων παιδιῶν. **Καὶ ἀντὶ αὐτὸν** νὰ ἐπιδιώξει ὁ νόμος, ἐπιτυγχάνει τὸ ἀντίθετο.

Η. Τελικά, ὑπάρχει τὸ ἔξῆς παράδοξο. Αὐτὸν ποὺ μέχρι τώρα γνωρίζαμε ἀπὸ τὴν Κοινότητα ΛΟΑΤΚΙ ἥταν ἡ ἀπέχθεια πρὸς τὴν οἰκογένεια, τὸν γάμο, τὰ παιδιά, τοὺς θεσμούς, τὴν Ἐκκλησία. Καὶ τώρα ζητοῦν τὴν προστασία τοῦ Κράτους γι' αὐτὰ ποὺ ἡ ἰδεολογία καὶ ἡ πρακτική τους πολεμοῦσε. Δὲν τὰ ζητοῦν ἐπειδὴ ἄλλαξαν γνώμη, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὰ παραμορφώσουν κατὰ τὸ δοκοῦν. Καὶ ἡ Κυβέρνηση συναινεῖ καὶ ἔξαγγέλλει... τὸ θαῦμα! Ή κραυγὴ ἀπορίας τοῦ Ἀποστόλου Παύλου γιὰ τὴ συμπεριφορὰ τῶν Γαλατῶν, ἐκράζεται καὶ ἀπὸ ἐμᾶς γιὰ τὴν ἀνεξήγητη ἐπιμονὴ καὶ στάση τῆς Κυβέρνησης: «**Ω** ἀνόητοι κυβερνήτες μας, τίς ύμᾶς ἐβάσκανε τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαί»^{38!}

Θ. Ο Πρωθυπουργὸς ὁμολόγησε δημόσια ὅτι ἡ ψήφιση τοῦ νομοσχεδίου ἐπαφίεται στὴ συνείδηση τῶν βουλευτῶν καὶ γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν δὲν θέτει θέμα κομματικῆς πειθαρχίας. Θέμα συνείδησης ὅμως, σημαίνει ὅτι εἶναι ἀξιακὸ καὶ ἰδεολογικό. Στὴν πράξη αὐτὸν ποὺ βλέπουμε προκλητικῶς νὰ προτάσσεται τῆς ἡθικῆς συνείδησης εἶναι ἡ πολιτικὴ συνείδηση, δηλαδὴ ἡ ἀνάγκη διατήρησης τῆς ἐνότητας τῆς παράταξης. Άν εἶναι δυνατόν!

Γιὰ τὴν Ἐκκλησία τὸ θέμα δὲν εἶναι ἡ προστασία τῆς δικῆς τῆς τυπικῆς παράδοσης (ἔτσι ἔμαθε νὰ λέει καὶ νὰ κάνει), ἀλλὰ τῆς βαθειᾶς συνείδησης τῆς πίστεως. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν οὔτε πιέσεις ἀνωθεν ἀσκοῦνται στοὺς Μητροπολίτες, οὔτε ἐκκλησιαστικὴ πειθαρχία χρειάζεται, οὔτε διαρροϊκές ύπαρχουν, οὔτε ἡ ὁμοφωνία κινδυνεύει, οὔτε βέβαια ὁργανωμένα «φροντιστήρια» γίνονται. **Μακάρι τὰ μέλη τῆς Κυβέρνησης νὰ εἶχαν λίγη ἀπὸ τὴν ἐλευθερία συνείδησης τῶν μελῶν τῆς Ιεραρχίας μας!** Πόσο διαφορετικὸ θὰ ἥταν τὸ ἀποτέλεσμα! Πόση διαφορετικὴ ἡ κοινωνία!

---

³⁸ Γαλ. γ' 1.

Τὸ ὅλο θέμα εἶναι θέμα κοινῆς λογικῆς καὶ προσωπικῆς καὶ κοινωνικῆς ἡθικῆς. Ἐξ αὐτοῦ πηγάζει καὶ ἡ ποιμαντική μας εὐθύνη καὶ ἡ εὐθύνη τοῦ λόγου. Ἡ Ἑκκλησία ἀσφαλῶς καὶ δὲν νομοθετεῖ. Οὔτε καὶ θὰ ἥθελε. Ἐχει τοὺς νόμους της καὶ εἶναι διαχρονικοί, αἰώνιοι καὶ θεόσδοτοι. Δὲν νομοθετεῖ, καὶ γι' αὐτὸ δὲν φέρει εὐθύνη. **Φέρει ὅμως βαρύτατη εὐθύνη μόνον ἐὰν σιωπήσει.** Καὶ δὲν πρέπει νὰ τὸ κάνει. Πρέπει νὰ φωνάξει καὶ δυνατά.

I. Ὁπως ύπαινιχθην προηγουμένως, ἡ στάση τῆς Ἑκκλησίας παρουσιάζεται ως ἀφιλάνθρωπη καὶ ἀνάληγητη ἔναντι τῶν δῆθεν πιεστικῶν προβλημάτων τῶν δύστυχων αὐτῶν ὄμάδων καὶ ως ἐντελῶς ἀσυνεπής ἔναντι τῆς εὐαγγελικῆς διδασκαλίας της περὶ ἀγάπης.

Παίρνων ἔνα ἀπόσπασμα ἀπὸ τὴν κατακλεῖδα τῆς ύπεροχης, ἐμπεριστατωμένης, συστηματικῆς καὶ περιεκτικῆς παρέμβασης τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γουμενίσσης κ. Δημητρίου, ποὺ βιωματικὰ ἐκφράζει τὸ πῶς ζεῖ ἡ Ἑκκλησία τὴν πρόκληση τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν ἀμαρτάνοντα καὶ τοῦ μίσους ἔναντι τῆς ἀμαρτίας, τὸ ὅποιο καὶ παραθέτω:

«**Ἡ Ἑκκλησία ΑΠΟΔΕΧΕΤΑΙ** τοὺς μετανοιωμένους γιὰ κάθε πάθος, γιὰ κάθε πτώση. **ΔΕΝ** στιγματίζει. **ΔΕΝ** στοχοποιεῖ. **ΔΕΝ** καταδικάζει. **ΟΜΩΣ, ΔΕΝ** συμβιβάζεται μὲ τὴν παθολογία. Γίοθετεῖ τὸν ἀνθρώπο στὴν προοπτικὴ τῆς μετάνοιας, τῆς ὄντολογικῆς φυσικότητας καὶ κυρίως τῆς σωτηρίας. **ΔΕΝ** νίοθετεῖ τὰ πάθη τοῦ ἀνθρώπου. Ο συμβιβασμὸς θὰ ἥταν σὰν ὁ γιατρὸς νὰ ὀνοματίσει τὸν καρκίνο ὅτι εἶναι φυσιολογικὴ κατάσταση ύγειας... Ο Θεὸς ἔσωσε τὴν πόρνη, τὸν ληστή, τὸν τελώνη, τὸν ἀσωτὸ νίο, σὰν ἀνθρώπους, ὅχι σὰν παθιασμένους ἀνθρώπους... **ΔΕΝ** γίνεται λοιπὸν ἡ Ἑκκλησία —ώς σῶμα Χριστοῦ— νὰ ἐνεργεῖ διαφορετικά. **ΔΕΝ** εἶναι χῶρος πανδημίας τῶν παθῶν».

ΣΧΟΛΙΟ ΣΤΟΥΣ ΧΕΙΡΙΣΜΟΥΣ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

A. Εἶναι ἀλήθεια ὅτι ἡ πίεση ποὺ ἀσκεῖται μὲ τὴν πανδημία τῆς ἔμφυλης ἰδεολογίας εἶναι τεράστια σὲ παγκόσμιο ἐπίπεδο. Μὲ ὅλη αὐτὴ τὴν προπαγανδιστικὴ διάχυση τῆς σχετικῆς πληροφορίας οὔτε νὰ ξεχωρίσει ἡ ἀλήθεια ἀπὸ τὸ ψέμμα εἶναι ἐφικτό, οὔτε νὰ σκεφθεῖ

κανεὶς καὶ νὰ κρίνει ἐλεύθερα εἶναι δυνατό, οὔτε καὶ οἱ κυβερνήσεις νὰ ἀξιολογήσουν καὶ νὰ ἀποφασίσουν ἀνεπηρέαστες εἶναι εὔκολο. Ἡ πίεση τῆς περιφρέσουσας ἀτμόσφαιρας εἶναι ἀσφυκτική, τόσο ποὺ προκειμένου νὰ προχωρήσουν οἱ κυβερνήσεις σὲ κάποιες νομοθετικὲς ρυθμίσεις καὶ προσαρμογὲς δὲν χρειάζονται ὅδηγίες ἀπὸ τὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἔνωση. Ἡ πίεση τῶν συνθηκῶν ἀρκεῖ.

Συνεπῶς, δὲν εἶναι εὔκολο ὑπὸ τὶς παροῦσες συνθῆκες ἡ Κυβέρνηση νὰ ταυτίσει τὶς ἐπιλογές της μὲ τὶς ἀρχὲς τῆς Ἐκκλησίας. Εἶναι ὅμως ἐπιβεβλημένο νὰ σεβαστεῖ τὴν ἴδιοπροσωπία τοῦ λαοῦ μας, τὴν ἰστορία, τὶς παραδόσεις, τὸν πολιτισμό μας, τὴν Ἐκκλησία. Δὲν τὸ κάνει. Ἐδῶ εἶναι τὸ πρόβλημα. Οἱ κυβερνήσεις ποὺ ἔχει ἀνάγκη ὁ τόπος δὲν εἶναι γιὰ τὰ εὔκολα, εἶναι γιὰ τὰ δύσκολα, ἀλλὰ ἀληθινὰ καὶ συνετά.

Β. Τὸ ἐρώτημα ποὺ αἰωρεῖται ἀναπάντητο εἶναι τελικά, **ποιός ὁ λόγος αὐτῆς τῆς ἀπόφασης;** Ποιά ἡ ἀνάγκη; πόσους ἀφορᾶ ἄμεσα; Πόσες τελικὰ εἶναι αὐτὲς οἱ περιπτώσεις ποὺ χρήζουν νομοθετικὴ θεραπεία; Γιατί τόση σπουδή;

Θὰ μποροῦσαν ἐνδεχομένως οἱ κυβερνητικοὶ νὰ προχωρήσουν ἀνεχόμενοι τὴν κατάσταση, συρόμενοι σὲ λύσεις ποὺ κάπως τοὺς ἐπιβάλλονται ἢ καὶ νὰ περιμένουν. Αντίθετα, αὐτοὶ διακηρύσσουν τὴν πολιτικὴ τους μὲ ἐνθουσιασμό. Βιάζονται. Ἐχουν στρατηγικὸ σχεδιασμό καὶ καυχῶνται.

Γ. Τὸ πρόβλημα λοιπὸν δὲν εἶναι ὅτι ψηφίζουν τὸ νομοσχέδιο, ἀλλὰ ὅτι τὸ ύποστηρίζουν καὶ τὸ προβάλλουν ως πρόοδο. Εἶναι ὅτι, ἐνῶ ἀντιλαμβάνονται ὅτι ἡ συνείδηση τῶν βουλευτῶν τους, τὴν ὁποία ἐπικαλοῦνται, εἶναι ἀντίθετη, προχωροῦν μὲ κάθε μέσο βιάζοντάς της. Εἶναι ὅτι οἱ δύο-τρεῖς μὴ θεσμικοὶ σύμβουλοι τοῦ πρωθυπουργοῦ ἐπιβάλλουν τὶς ἐπιλογές τους στὴν πλειοψηφία τῶν ἐκλεγμένων ἀπὸ τὸν λαὸ βουλευτῶν τῆς Κυβέρνησης. Εἶναι ὅτι ἡ Κυβέρνηση μᾶς λέει τὶ εἶναι καὶ τὶ δὲν εἶναι ἀμαρτία, καταργῶντας στὴν ούσια τὴν Ἐκκλησία, ἐνῶ στὰ λόγια διακηρύσσει ὅτι τὴ σέβεται. Αὐτὸ ποὺ ἡ Ἐκκλησία ως ἀρμόδια μπορεῖ νὰ πεῖ εἶναι ὅτι μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν ἀμαρτία αὐτῶν ποὺ ἔχουν τὸ πρόβλημα εἶναι ἡ ἀμαρτία αὐτῶν ποὺ τὸ δημιουργοῦν

νομοθετῶντάς το καὶ τὸ πολλαπλασιάζουν. Κάτι παραπάνω γνωρίζει γιὰ τὸ τὶ εἶναι ἀμαρτία ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἀπὸ τὸν Κυβερνητικὸ Έκπρόσωπο!

Δ. Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ ἥθελα νὰ ἀναφερθῶ σὲ αὐτὸ ποὺ πρόσφατα δήλωσε ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Λαρίσης κ. Ιερώνυμος ὅτι «ὅποιος ἀψηφᾶ τὶς παρακαταθῆκες τῆς Ἐκκλησίας κάνει κακὸ στὴν κοινωνία». Αὐτὸ γιατὶ ἡ Ἐκκλησία, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τῆς θείας χάριτος, ἔχει καὶ τὴν μακροχρόνια ἐμπειρία τῆς ζωῆς, μάλιστα, ἀς μοῦ ἐπιτραπεῖ νὰ πῶ, πολὺ μεγαλύτερη ἀπὸ τὴν ἐμπειρία τῆς κάθε Κυβέρνησης, ποὺ ἐνῶ εἶναι προσωρινή καυχᾶται ὅτι ἡ ὄπτική της εἶναι ἀναγκαστικὰ εὐρύτερη. Εἶναι ἀπλό. Κάνουν λάθος. Εἶναι ἀναγκαστικὰ ἀσύγκριτα στενότερη, μυωπική. Γιατί, ἐνῶ νομοθετοῦν, ἀγνοοῦν τὸν ἀνθρώπο. Δείχνουν νὰ μήν τὸν σέβονται.

Ε. Αντιθετα, ἡ διαχρονικὴ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας ἦταν, εἶναι καὶ θὰ εἶναι νὰ ἀναδεικνύει καὶ νὰ προστατεύει τὴν ἀξία τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ὅποια βασίζεται στὴν ἥθικὴ καὶ αὐτὴ στοὺς φυσικοὺς ὅρους. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι Πανεπιστήμιο ἀνθρωπολογίας. Ἔνα ξεφύλλισμα τοῦ Εὐαγγελίου, μιὰ ματιὰ στὴ Φιλοκαλία, λίγες σελίδες ἀπὸ τὰ συναξάρια, ἀρκοῦν νὰ τὸ ἀντιληφθεῖ κανείς. Ἡ πολιτεία ἔχει εὐθύνη κυρίως νὰ προστατεύει τὴν ἀξιοπρέπεια τοῦ ἀνθρώπου. Ὄταν καταρρέει ἡ ἀξία καταργεῖται καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια. Καὶ τότε ἀποτυγχάνει ἡ Κυβερνητικὴ πολιτικὴ καὶ τὴν πληρώνει ἡ κοινωνία.

ΚΑΤΑΛΗΚΤΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Α. Σὲ τελικὴ ἀνάλυση τὸ θέμα εἶναι ψυχοκοινωνικὸ καὶ τὸ ὅλο πρόβλημα ξεκινάει ἀπὸ τὸ ὅτι ἀποξενώνεται ἡ σεξουαλικότητα ἀπὸ τὴν βιολογικὴ ταυτότητα καὶ ἀπὸ τὸ ὅτι ταυτίζεται ἡ ἀγάπη μὲ τὴν σεξουαλικὴ ἔλξη. Ἡ ἐπικρατοῦσα τάση εἶναι νὰ ύποταχθεῖ ἀκόμη καὶ ἡ φυσιολογία στὴν «πολιτικὴ ὁρθότητα», τὸ τὶ εἶναι ἔνας ἀνθρώπος στὸ πῶς θὰ ἥθελε νὰ εἶναι ἢ στὸ πῶς θέλουμε νὰ τὸν καταντήσουμε. Τὴν ἀρχὴ τῆς συμπληρωματικότητας τὴν ἀντικατέστησε τὸ δόγμα τῆς συμπεριληπτικότητας καὶ τὴν ἀξία τῆς ἐλευθερίας ὁ νόμος τοῦ δικαιωματισμοῦ.

Β. Αντὶ ή σύγχρονη κοινωνικὴ ἀντίληψη νὰ προσπαθεῖ νὰ δικαιολογήσει τὰ πάντα καὶ ἔνοχα νὰ ύποστηρίζει τὸ φαινόμενο αὐτῆς τῆς ψυχοσωματικῆς δυσαρμονίας ἢ νομικὰ νὰ δώσει διέξοδο σὲ κάθε ἀφύσικη, ἀλόγιστη καὶ νοσηρὴ ἐπιθυμία ἢ καὶ νὰ ἀναπτύξει ἀντίστοιχες τεχνολογίες, θὰ ἔπρεπε φιλάνθρωπα νὰ τὸ ἀναγνωρίσει ὡς πρόβλημα καὶ νὰ ἀγωνιστεῖ μὲ ὅλα τὰ μέσα ποὺ διαθέτει, πνευματικά, ψυχολογικά, νὰ τὸ θεραπεύσει, ὥστε ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ μποροῦν νὰ βοηθηθοῦν. Ὄταν ἡ ψυχὴ δὲν ἐναρμονίζεται μὲ τὸ σῶμα, τότε ἡ ψυχιατρικὴ ἀντί, ἀποκλείοντας τὴν παρέκκλιση ἀπὸ τὴ φυσικὴ ὁδὸ ὡς ψυχικὴ διαταραχή, νὰ καταθέσει τὰ ὅπλα, θὰ ἔπρεπε νὰ τὰ ἀξιοποιήσει. Καὶ ἀντὶ νὰ ποινικοποιηθοῦν οἱ «θεραπεῖες μεταστροφῆς», θὰ ἔπρεπε νὰ ἀναπτυχθοῦν θεραπεῖες ἐπιστροφῆς σὲ αὐτὸ ποὺ ὁ κάθε ἀνθρώπος στὴ φύση του εἶναι, ἀλλὰ δυστυχῶς κάποιοι δυσκολεύονται νὰ βιώσουν.

Γ. Ἀπὸ τότε ποὺ ἡ ψυχιατρικὴ διέγραψε τὴν ὄμοφυλοφιλία ἀπὸ τὴ λίστα τῶν ψυχικῶν διαταραχῶν, παραιτήθηκε ἀπὸ τὴ σχετικὴ ἔρευνα καὶ ἔμειναν τὰ δύστυχα αὐτὰ ἀτομα ἀβοήθητα μὲ μοναδικὴ συντροφιὰ τὴν ἐλπίδα σὲ μιὰ βολικὴ νομοθεσία καὶ τὴ διεκδίκηση δικαιωμάτων μὲ παρελάσεις αὐτοεξευτελισμοῦ καὶ ντροπῆς.

Τὸ μεγαλύτερο λάθος μας ὡς Ἐκκλησίας θὰ ἦταν νὰ δεχθοῦμε ὅτι ἡ ὄμοφυλοφιλικὴ πράξη, ἐκτὸς ἀπὸ ψυχικὴ διαταραχή, δὲν εἶναι καὶ ἀμαρτία. Τὰ πρόσωπα αὐτά, ἐκτὸς ἀπὸ τὴν ἐλπίδα τῆς ψυχιατρικῆς θεραπείας, θὰ εἶχαν χάσει ὄριστικὰ καὶ τὴ σωτήρια διάθεση μετανοίας καὶ τὴν ἀναζήτηση τῆς παρηγορίας τοῦ θείου ἐλέους γιὰ τὶς δικές τους ἐκτροπές. Ἡ ὄμοφυλοφιλία εἶναι μία ἀσθένεια ποὺ τὴ γέννησε ἡ διάχυτη κοινωνικὴ ἀμαρτία καὶ μπορεῖ ἀσφαλῶς νὰ τὴ θεραπεύσει ἡ Ἐκκλησία. Μαζὶ μὲ ὅλες τὶς μεγάλες δικές μας ἀμαρτίες, μπορεῖ νὰ ἀγκαλιάσει θεραπευτικὰ καὶ αὐτήν.

Δ. Τελικά, ἡ ἔξισωση τοῦ γάμου μεταξὺ ἀτόμων τοῦ ἴδιου φύλου μὲ τὸν ἰερὸ θεσμὸ τοῦ γάμου, ὅπως τὸν γνωρίζει ἡ ἀνθρώπινη φύση καὶ τὸν ἀναγνωρίζει ἡ Ἐκκλησία, θὰ μονιμοποιήσει τὴν παρὰ φύσιν ἐκτροπή, θὰ συμβάλει στὴν μετάδοση καὶ τὸν πολλαπλασιασμό της μὲ καταστροφικὲς συνέπειες γιὰ τὴν ἀνθρώπινη ζωὴ καὶ τὴν κοινωνία.

Καὶ τὴν αἰτία της δὲν θὰ πρέπει νὰ τὴν ψάξουμε σὲ νευροφυσιολογικὰ αἴτια.

Ἡ κρίση εἶναι πνευματική. Καὶ δυστυχῶς πολὺ βαθειά.

Ἡ εὐθύνη μας ως Ἐκκλησίας νὰ καταδείξουμε τὸ πρόβλημα καὶ νὰ ἀντιδράσουμε εἶναι μεγάλη. Ἡ ἀντίδρασή μας πρέπει νὰ εἶναι δυναμική. Απλᾶ πρέπει νὰ εἴμαστε καὶ προσεκτικοί. Ὁ λόγος μας πρέπει νὰ συνδυάζει τὴν **προφητικὴ δύναμη** τῆς αἰώνιας καὶ σώζουσας ἀλήθειας μὲ τὴ διακριτικὴ κατανόηση τῆς πραγματικότητας καὶ τῶν ἀδυναμιῶν τῆς ἀνθρώπινης φύσεως.